

Kadernota 2026

Kadernota 2026

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	5
2. Stad in uitvoering - opgaven en accenten	8
3. Financieel perspectief.....	20
Bijlage A Strategische Investeringsagenda (SIA).....	37
Bijlage B1: 12e Begrotingswijziging (Begrotingswijziging Kadernota 2026).....	48
Bijlage B2. Toelichting op 12e Begrotingswijziging (Begrotingswijziging Kadernota 2026) ...	49
Bijlage C1: 1e Algemene Raadsbegrotingswijziging 2026	63
Bijlage C2. Toelichting op 1e Algemene Raadsbegrotingswijziging 2026.....	64
Bijlage D: Overzicht moties en toezeggingen	66
Bijlage E: Uitgangspunten voor de Programmabegroting 2026-2029	70
Colofon	76

1. INLEIDING

Koersvast

Als college bouwen we voort op de koers die de raad en voorgaande colleges hebben ingezet. Onze aandacht gaat uit naar een evenwichtige opbouw van onze groeiende stad - met kansen voor iedereen. En we benutten de kracht van Delft als stad van techniek en innovatie. In het laatste jaar van deze collegeperiode pakken we door en voeren we uit.

We hebben gekozen voor vijf accenten: Delft kansrijk voor iedereen, Ruimte voor wonen, Een gezonde en veilige stad, Een duurzame stad en Economische kracht en bruisende stad. Daarbij leggen we de focus op onze drie langjarige opgaven: Delft-West, het Innovatiedistrict Delft en de energietransitie. Op deze opgaven weten we de stad, partners en medeoverheden aan ons te binden, veel middelen te vergaren en zetten we stappen voorwaarts. Hiermee versterken we Delft als een duurzame en vitale stad. Als college zijn we trots op de voortgang die is geboekt en op de zichtbare resultaten in de stad.

Afmaken en voorbereiden

Deze kadernota staat opnieuw in het teken van uitvoeren en afmaken waarmee we zijn gestart. We borgen de continuering hiervan in de overgangsfase naar een nieuw college. We stellen kaders voor een sluitende programmabegroting voor de periode 2026-2029.

In deze kadernota besluiten we wat nu noodzakelijk is. We geven - gedwongen door het Rijk - maar beperkt middelen uit en reserveren middelen voor de toekomst. Ook geven we inzicht en overzicht in wat nodig is om onze ambities op de langere termijn - tot 2040 - te realiseren. Vanuit dit inzicht en overzicht kunnen de nieuwe raad en het volgende college nadere keuzes maken voor de langere termijn. Want niet alles kan: de financiële middelen zijn immers begrensd, de ruimte in de stad is schaars en de uitvoeringskracht niet onbeperkt. Met alle ontwikkelingen en onzekerheden voor de toekomst is het belangrijk dat we als bestuur enigszins wendbaar en flexibel blijven in onze uitgaven.

Samen maken we de stad

We benutten de kracht van Delft, samen met inwoners, ondernemers, partners en medeoverheden. We zien dat samenwerkingen verduurzamen, intensiveren en vruchten afwerpen. Aan het begin van onze collegeperiode lag de nadruk op het verkrijgen van cofinanciering voor de opgaven. Inmiddels zijn we met verschillende coalities van samenwerkingen volop mooie projecten aan het uitvoeren in de stad.

Een mooi recent voorbeeld van zo'n samenwerking is de opening van het Stationshuis Delft West. Dit is een plek waar inwoners altijd welkom zijn voor hulp, advies en ontmoeting, met als doel om gelijke kansen te bevorderen. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van de geothermiebron, de bouw van de warmtepompcentrale en de aanleg van het open warmtenet - waarmee in de eerste fase 6.000 huizen in de Voorhof en de Buitenhof worden verwarmd. En de recent opnieuw bekrachtigde samenwerking voor het Innovatiedistrict Delft tussen vijf partijen.

Financieel beeld

Delft zal in het najaar een sluitende Programmabegroting 2026-2029 aanbieden. Dit is mogelijk dankzij de maatregelen die zijn geïnventariseerd in het 'Handelingsperspectief Begroting 2026

e.v.', de inspanningen die afgelopen jaren zijn geleverd met het herstelplan 'Delft in balans' én door robuust begrotingsbeleid, waarmee we tijdig hebben geanticipeerd op het ravijnjaar 2026. De andere kant van de medaille is dat door de schaarste aan middelen vanuit het Rijk bepaalde investeringen noodzakelijkerwijs zijn uitgesteld en voor structurele beleidsuitgaven slechts incidentele dekkingsmiddelen beschikbaar zijn. Met het oog op de groei van de stad zullen we investeringen in bijvoorbeeld het onderwijs wel moeten doen.

In de jaren na 2029 ziet het college de kapitaallasten als gevolg van het huidige investeringsprogramma wel verder toenemen. Daarnaast krijgen we steeds beter zicht op mogelijke toekomstige investeringen waarover de raad nog geen besluit heeft genomen, zoals opgenomen in de Strategische Investeringsagenda (zie bijlage A). Het gaat hier om investeringen die nodig zijn voor -en passen bij- de groei van de stad, zoals culturele en maatschappelijke voorzieningen. Onze inzet is om de toekomstige groei van de kapitaallasten beheersbaar te houden.

In deze kadernota staan financieel-technische maatregelen waarmee op de korte termijn een sluitend begrotings- en meerjarenbeeld wordt gerealiseerd. Ook is sprake van structureel evenwicht in het nieuwe begrotingsjaar 2026. Voor de langere termijn, met name vanaf 2029, is meer nodig om financieel gezond te blijven. Daarvoor creëren we financiële ruimte door te sparen vanaf 2027 en gebruiken we een afwegingskader, waarmee voorgestelde investeringen worden getoetst op urgentie en financiële en maatschappelijke impact. Om zo toekomstige lasten beheersbaar te houden.

Schaarste in een onzekere tijd

Niet alleen onze gemeente, maar alle gemeenten in Nederland hebben te maken met onzekerheden over de financiering door het Rijk. Die zijn van invloed op de financiële ruimte in de komende jaren. Ontwikkelingen in binnen- en buitenland, zoals toenemend elektriciteitsverbruik, netcongestie en stikstofbeperkingen, maar ook oorlogen en nieuwe geopolitieke verhoudingen leiden tot prijsstijgingen, stijging van arbeidskosten, schaarste en nieuwe vraagstukken. Soms maken deze ontwikkelingen het noodzakelijk dat we extra uitgaven doen om taken uit te voeren. Ook blijft het lastig om tijdig en met voldoende uitvoeringskracht het investeringsvolume te realiseren.

In een omgeving vol onzekerheden houden wij koers, samen met de gemeenteraad, partners en alle Delftenaren, en continueren wij bestaande plannen. Delft heeft een stevige basis om op voort te bouwen, de financiële positie en de organisatie zijn solide. We gaan uitvoeren wat is afgesproken en waarvoor we middelen hebben ontvangen en gereserveerd. De financiële ruimte is en blijft echter beperkt.

Leeswijzer

De kadernota is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 geeft een inkijk in de resultaten tot nu toe. En laat zien waar wij komende periode op inzetten en middelen voor vrijmaken.
- Hoofdstuk 3 gaat in op het financieel perspectief. Dat perspectief zorgt voor gedegen keuzes en afwegingen, met oog voor de financiële situatie van de gemeente. Aan de

hand hiervan en met de input uit de raad wordt in de komende periode de begroting opgesteld.

2. STAD IN UITVOERING - OPGAVEN EN ACCENTEN

Samen met de raad hebben we onze koers bepaald en de keuze gemaakt voor een langdurige inzet op drie grote opgaven. Opgaven die we samen met inwoners, partners en medeoverheden uitvoeren. Daarnaast hebben we gekozen voor vijf duidelijke accenten, die richting geven aan de ontwikkeling van de stad. In dit hoofdstuk kijken we naar de behaalde resultaten tot nu toe op de opgaven en accenten. We zijn als stad volop in uitvoering. Er gebeurt veel, binnen de beperkte financiële kaders. Ook vertellen we op hoofdlijnen wat we doen komend jaar, waarvoor we middelen beschikbaar hebben en aanvullend beschikbaar stellen.

Onze drie opgaven

Delft is een stad met ambitie. Overal in de stad zijn we in beweging en werken we aan een betere stad. Enkele opgaven verdienen in deze tijden onze speciale aandacht. We werken met onze partners aan de opgaven van Delft-West, Innovatiedistrict Delft en de energietransitie. Vanuit vertrouwen trekken we samen op in deze opgaven en willen wij het verschil maken. Dit vraagt van ons om anders te denken: meer in termen van lange-termijn-impact op de stad. Wij koesteren ons netwerk en werken samen verder aan de opgaven. Per opgave lichten wij toe op welke manier wij dat doen.

Opgave: Delft-West

In Delft-West werken bewoners, organisaties, ondernemers en de gemeente samen aan sterke wijken. Zodat bewoners hier dezelfde kansen krijgen als andere Delftenaren. Kansen op werk of een opleiding, op een goede gezondheid en een prettige en veilige leefomgeving. Met elkaar zetten we de schouders onder deze opgave. Met Delft-West brengen wij Delft verder in balans en werken we aan een evenwichtige opbouw van de stad. We werken samen aan realisatie van het gebiedsplan en aan de wijkuitvoeringsplannen, die samen met bewoners zijn opgesteld.

In Delft-West zijn de resultaten van de programmatische wijkaanpak al zichtbaar. Dit is een aanpak die we in lichte vorm gaan inzetten in onze andere wijken. De wijkregisseurs zijn de verbindende schakel: zij voeren de regie op de netwerksamenwerking in de wijk. De wijkregisseur zorgt voor laagdrempelige ontmoetingen, ondersteunt burgerinitiatieven, organiseert verbindingsmaaltijden en zorgt voor overleg met de belangrijkste partners in de wijk. Met deze aanpak werken we over meerdere portefeuilles en aan meerdere doelen tegelijk samen in de wijk.

Naast de opening van Stationshuis Delft-West in de wijk Voorhof - een prachtig resultaat van samenwerking tussen veel partners - is ook het WIJcafé aan de Papsouwselaan gestart: een fijne plek voor ontmoeting. En een plek waar bewoners terecht kunnen met vragen over bijvoorbeeld de digitale samenleving of verduurzaming. Ook zijn we gestart met extra activiteiten voor jonge kinderen in Delft-West, via de subsidieregeling SPUK Kansrijke Wijk.

Het verbeteren van de veiligheid is ook een belangrijk thema. De aanpak binnen Preventie met Gezag levert resultaten op. Kijk naar initiatieven zoals de Straatmaatjes en de jongereninloop, die betrokken inwoners zelf hebben georganiseerd.

We zien graag dat iedereen kan meedoen, zeker in Delft-West. Zo geven we met cultuur in de wijken een impuls aan laagdrempelige activiteiten die bijdragen aan verbinding, inclusie en

talentontwikkeling. Met het omvormen van een natuurgrasveld naar een kunstgrasveld in Kerkpolder vergroten we de mogelijkheden voor sport en beweegactiviteiten. Hiermee voorkomen we wachtlijsten voor voetbal, bieden we ruimte voor bewegingsonderwijs in de buitenlucht en kunnen we straks in samenwerking met verenigingen sport- en beweegactiviteiten aanbieden voor inwoners van Delft-West.

We werken in Delft-West ook aan een goede bereikbaarheid. Met de verplaatsing van de halte Diepenbrockstraat naar de Pierre van Hauwelaan in 2026 sluiten we aan op het project 'verbreding tramtracé lijn 1' van HTM en MRDH. Hiermee blijft het noordelijk deel van Delft-West goed bereikbaar, dragen we bij aan een goede aansluiting van Kop van de Buitenhof op het openbaar vervoer en krijgen we een halte die ook toegankelijk is voor rolstoelen en kinderwagens. Tegelijkertijd verbetert de aanpassing van het kruispunt Buitenhofdreef/Pierre van Hauwelaan de verkeersveiligheid op en rond het kruispunt, met name voor voetgangers en fietsers.

Opgave: Innovatiedistrict Delft

We zetten de volgende, belangrijke stappen in de meerjarige ontwikkeling van het Innovatiedistrict Delft. Samen met onze partners ontwikkelen we de TU Delft Campus en Schieoevers tot het Innovatiedistrict Delft: een sociaal en duurzaam ecosysteem, waarin wonen, werken, leren en innoveren hand in hand gaan. Een plek met mogelijkheden voor alle Delftenaren. Een plek waar opleidingen op alle niveaus worden aangeboden. En waar afgestudeerden direct een baan kunnen vinden in de techniek. Bedrijven die ontstaan op de campus, kunnen hier verder doorgroeien. Hier wonen jongeren straks dicht bij hun opleiding en werk. Zo maken we goed gebruik van de beperkte ruimte.

Het Innovatiedistrict Delft is de kraamkamer van het Delftse ecosysteem en daar zijn we trots op. We maken zichtbaar waar de unieke concentratie van kennis, technologie, talent en ondernemerschap toe leidt. Technische oplossingen die hier bedacht worden, hebben impact op de maatschappelijke opgaven in de wereld. De innovatieve maakindustrie die hierbij hoort, biedt werkgelegenheid voor Delftenaren. Samen met de TU Delft en Bedrijven Kring Schieoevers werken we aan het juiste bedrijf op de juiste plek. We spelen in op kansen om bedrijfsverzamelgebouwen te ontwikkelen en zo ruimte te bieden aan hoogproductieve bedrijvigheid. Ook verhuurders en grondeigenaren stimuleren we om hierop in te zetten, waardoor extra werkgelegenheid in het gebied kan ontstaan.

We leggen verbinding met de ontwikkeling van de Biotech Campus Delft en de Buccaneer, die beide een waardevol onderdeel zijn van het Delftse ecosysteem. En we versterken onze contacten met de provincie en het rijk.

We zorgen voor ontmoeting. Ontmoeting tussen bedrijven, kennisinstellingen en talent. En vooral tussen mensen. Een mooie start is gemaakt door de opening van het Stationshuis Delft-West. Hier vindt placemaking plaats en komen Delft West en het Innovatiedistrict Delft bij elkaar. We verbeteren de looproute van Delft Station Campus naar de TU Campus. Hierdoor ontstaat een prettige oost-west verbinding. We werken aan doorlopende leerlijnen voor techniek en stimuleren initiatieven zoals The Terminal, een inspirerende plek waar studenten en bedrijven elkaar ontmoeten, samen leren en werken aan innovaties.

We werken aan het verduurzamen en vergroenen van Schieoevers Zuid door deelname aan het programma Werklandschappen van de Toekomst. Langs de Schie komt het Schiepark. Dit park draagt niet alleen bij aan een prettige omgeving, het draagt ook bij aan het tegengaan van hittestress en het vergroten van de biodiversiteit.

Het ontwikkelen van het Innovatiedistrict Delft is ambitieus. Daar hoort een ambitieuze gebiedsvisie bij. Deze maken we met partners. De volgende stap is het opzetten van een lange termijn ontwikkelstrategie om de ambitie te realiseren. We streven daarbij naar een nieuwe kwaliteits-standaard door het zorgvuldig mengen van functies.

Het programma Schieoevers is een belangrijke bouwsteen voor het ontwikkelen van het Innovatiedistrict Delft. Vanuit het programma zijn belangrijke, concrete stappen gezet. Zo hebben we afspraken gemaakt over de verbreding van de Schie, het verplaatsen van de zandhandel en het bouwrijp maken van de locatie Laga. We hebben rijksmiddelen aangevraagd en toegekend gekregen voor het verwerven van Schieweg 13, voor de realisatie van het stadspark Schieoevers en voor de aanleg van de Gelatinebrug. De aanleg van de brug is weer een cruciale bouwsteen voor de ontwikkeling van het Kabeldistrict. Het plan voor het Kabeldistrict wacht nog op goedkeuring bij de Raad van State en is vertraagd. De kosten van de vertraging en inflatie hebben een plek in deze kadernota.

Opgave: Energietransitie

Met de energietransitie richten we ons op een toekomstbestendige en duurzame stad die in 2050 klimaatneutraal is. En waarbij iedereen kan meedoen aan de overstap naar duurzame energie. In Delft is de kennis in huis en de juiste mentaliteit om dat op vernieuwende wijze te bereiken.

Wij zijn trots op de Routekaart Klimaatneutraal 2050 en het eerste warmte-uitvoeringsplan (WUP), dat met de input van de bewoners in de Multatuli buurt gemaakt is. We ondersteunen inwoners om hun huis te verduurzamen en te isoleren. Dat gebeurt via het energieloket, energiecoaches, energiehulp, doe-het-zelf subsidies en energieambassadeurs. We blijven investeren om energiearmoede tegen te gaan. We werken daarbij samen met partners in de stad zoals energiecoöperatie 015Duurzaam en de woningcorporaties.

Naast de aanbouw van warmtepompcentrale bij de geothermiebron is de aanleg van het warmtenet in de wijken Voorhof en Buitenhof een belangrijke stap om woningen te voorzien van duurzame, lokale en betaalbare warmte. Netverder werkt samen met een aantal woningcorporaties aan de aanleg van collectieve warmte voor 15.000 woningen. Inmiddels zijn de eerste buizen voor het warmtenet de grond ingegaan en eind 2025 worden de eerste woningen aangesloten.

Bij de aanleg van het warmtenet hebben we te maken met beperkte ruimte in de ondergrond, waar zich ook de riolering en diverse andere nutsvoorzieningen bevinden. In Buitenhof wordt het warmtenet eerder aangelegd dan het riool wordt vervangen (en het riool ligt dieper). Daarom leidt dat mogelijk tot meerkosten bij de vervanging van het riool. We zullen de vergunningen voor het warmtenet de komende maanden moeten verlenen. Als we de financiële gevolgen voor het riool precies in beeld hebben, dan worden deze opgenomen in het gesloten circuit voor het riool en verrekend in de rioolheffing.

In de nieuwe Wet Collectieve Warmte krijgen gemeenten de regie over de collectieve warmtevoorziening binnen hun gemeentegrenzen. De inwoners van Voorhof en Buitenhof, waar het warmtenet komt, hebben aangegeven dat betrokkenheid van de gemeente bij het warmtenet belangrijk is voor hun besluit om over te stappen naar collectieve warmte. Daarom onderzoeken we of deelname van de gemeente aan het warmtebedrijf bijdraagt aan een succesvol warmtenet, of dat de Wet Collectieve Warmte voldoende sturingsmogelijkheden biedt. Op basis van dit onderzoek besluit de gemeente of ze gaat deelnemen aan het warmtebedrijf.

De energietransitie gaat gepaard met een toename van het elektriciteitsverbruik. Eind vorig jaar heeft TenneT netcongestie voor het hoogspanningsnet in Zuid-Holland aangekondigd. Dit betekent dat bij uitbreiding van elektriciteitsverbruik in de toekomst storingen kunnen ontstaan op zogenaamde piekmomenten. Er is voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet om onze geplande nieuwe woningen aan te sluiten. Maar alle nieuwe aansluitingen of uitbreidingsverzoeken van bedrijven komen op een wachtlijst terecht. De impact is daarmee groot, ook op onze gebiedsontwikkelingen.

Lokaal kunnen we slimme oplossingen vinden en toepassen. Zo kunnen we bijvoorbeeld afspraken maken over het piekverbruik van elektriciteit door bedrijven, het lokaal opslaan van elektriciteit gedurende piekmomenten of het toepassen van energyhubs, waarbij de elektriciteit slim verdeeld wordt op bedrijventerreinen. TenneT en Stedin zetten zich ook in om deze congestie te verhelpen. Intussen blijven wij inwoners en bedrijven in de stad bedienen en ondersteunen op vragen die er leven over de energietransitie en netcongestie. Daarnaast wordt actief gepland en ontworpen in de ruimte die nodig is voor energie in de toekomst.

De vijf accenten

Accent: Delft Kansrijk voor iedereen

We werken aan een stad met sterke wijken en goede voorzieningen, waar mensen prettig en veilig kunnen wonen en mogelijkheden hebben zich verder te ontwikkelen. Delft moet een welkom thuis zijn, waar iedereen kan meedoen en zichzelf kan zijn. Het onderzoek dat Erfgoed Delft heeft uitgevoerd naar het Delftse slavernijverleden is in 2024 breed verspreid, met de uitgave van een publieksversie. Komende periode gaan we hier verder mee aan de slag.

De maatschappij verandert. Individualisering, digitalisering en vergrijzing brengen veranderingen met zich mee, waaronder een toenemende eenzaamheid onder Delftenaren. Om hierop in te spelen, bouwen we aan een sterke en veerkrachtige sociale basis. En werken we aan een heldere visie op deze sociale basis. Zo zetten we in op meer ontmoeting en verbinding. Het is belangrijk dat inwoners worden erkend en herkend in de ondersteuning die zij geven en krijgen. En dat iedereen mogelijkheden heeft voor ontspanning en plezier, voor zingeving en ontwikkeling. Een stevige sociale basis is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom blijven we hierin investeren - in lijn met landelijke hervormingsagenda's en met een focus op preventie en maatschappelijke betrokkenheid. Het belangrijkste gemeentelijke instrument om de sociale basis van kwetsbare inwoners te versterken is het welzijnswerk. Om hierop meer grip en sturing te krijgen, zijn we van plan dit dichter naar ons toe te halen.

Het zorgstelsel staat nog steeds onder druk. Het kostenbewustzijn en eerder doorgevoerde maatregelen op de Wmo lijken blijvend effect te sorteren. De gemeentelijke invloed op deze wet

is relatief groot. Hier hebben we gezorgd voor een goede balans tussen enerzijds passende zorg voor elke inwoner, anderzijds zo min mogelijk oneigenlijk gebruik om kosten te besparen.

Bij de jeugdhulp is een dergelijke balans moeilijker te realiseren. Zoals bekend zijn we als gemeente slechts één van de zeven verwijzers naar jeugdhulp, terwijl we wel volledig financieel verantwoordelijk zijn. De uitkering die we van het Rijk voor jeugdzorg ontvangen, is niet toereikend. Dit blijft tot tekorten op de jeugdhulp leiden. Begin dit jaar is dit tekort aan financiële middelen bevestigd door het advies van de onafhankelijke deskundigencommissie Van Ark (rapport Groeipijn, 30 januari 2025). Het kabinet heeft in de Voorjaarsnota 2025 slechts een deel van het advies overgenomen. De tekorten zijn hierdoor tijdelijk verlicht, maar structureel is er nog geen oplossing. Dit blijft zorgelijk. Onze inzet is om de kosten van de jeugdzorg beheersbaar te houden. Zowel regionaal als lokaal blijven we ons richten op de transitie naar normalisering, passende hulp en meer kostenbeheersing. Het aantal kinderen dat gebruik maakt van jeugdhulp kan niet langer door blijven stijgen en de intensiteit van de geboden jeugdhulp kan niet blijven toenemen. De toename in aantallen en intensiteit zien we dan ook als risico vanaf 2028, dat we opnemen in de risicoparagraaf.

We zien niet alleen op jeugdzorg dat de uitvoeringskosten niet volledig worden gedekt vanuit het Rijk. Ook op het vlak van Wet inburgering en studietoeslag ontstaat een structureel tekort, doordat rijksmiddelen wegvallen, terwijl wettelijke verplichtingen blijven bestaan. Als gemeente willen we dat iedereen kan meedoen en moeten we onze taken voor nieuwkomers vanuit de Wet Inburgering goed uitvoeren. De gemeente blijft de inburgering verzorgen van statushouders en overige migranten. Ook blijven de verstrekkingen voor studietoeslag doorlopen, volgens de daarvoor geldende regelingen en normbedragen. De financiële consequenties zijn verwerkt in deze kadernota. Ondertussen blijven wij via de VNG en andere netwerken lobbyen bij het Rijk voor voldoende middelen voor het uitvoeren van dit soort wettelijke taken.

Samen met onze strategische partners hebben we de verantwoordelijkheid dat zo veel mogelijk mensen kunnen meedoen – het liefst met passend werk - en dat mensen voldoende inkomen hebben om te kunnen leven. Zinvol meedoen is niet alleen de makkelijkste weg naar voldoende inkomen, het zorgt ook voor zingeving en nuttige dagbesteding. Op dit moment lijkt dat goed te lukken, mede door de inspanningen van Werkse!. Daarnaast vinden we het waardevol dat de partners van Lekker Bezig participatieplekken aanbieden aan inwoners waar werk (nog) geen optie is.

Binnen het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA) werken we samen met de zorgverzekeraar, het zorgkantoor en zorgverleners aan een gezonde toekomst voor onze inwoners en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Een van de onderdelen van het RIGA is Gezond en Wel Thuis: een woonzorgconcept voor ouderen tussen zelfstandig thuis en het verpleeghuis in, waarin zorg- en gemeenschappelijke activiteiten in samenhang worden georganiseerd en gefinancierd. Inmiddels werken we op drie plekken in Delft volgens dit concept. Elkaar ontmoeten en actief meedoen staan hierin centraal.

We bieden inkomensondersteuning en bijzondere bijstand aan inwoners die in armoede verkeren. Dit doen we vanuit vertrouwen en we werken hierbij volgens de bedoeling. Daarnaast bieden we schuldhelpverlening. Samen met Werkse! en Delft Support hebben we een pilot 'zonder geldzorgen naar werk' gestart. Hier begeleiden we mensen die van een uitkering naar werk gaan bij hun financiën. Dit zorgt ervoor dat zij financieel sterker staan en de overgang naar

werk succesvol kunnen maken. Dit maakt echt het verschil. Begin dit jaar is de nieuwe nota schulphulpverlening vastgesteld, na intensief overleg met het veld. Niet iedereen kan financiële zaken zelf regelen. In dat geval geven we als overheid wat extra aandacht. Verder zorgen we dat regelingen voor volwassenen met schulden en voor kinderen die opgroeien in armoede nog beter vindbaar zijn.

Met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs werken we aan toekomstbestendige scholen, met een prettig en gezond binnenklimaat, geschikt voor modern onderwijs. Zoals aangekondigd in het huisvestingsplan wordt voor nog te starten projecten in 2026, 2027 en 2028 30 miljoen euro naar voren gehaald. We hebben een degelijke planning die we binnen budget kunnen uitvoeren. De nieuwbouw- en renovatieplannen werken wij met schoolbesturen verder uit. Bij een bouw of bij renovatie is tijdelijke huisvesting nodig, die lastig te vinden is in een compacte stad als Delft. Dit maakt dat deze kadernota middelen beschikbaar worden gesteld voor wissellocaties. Ook trekken we geld uit voor een tijdelijke gymzaal.

Een mooie ontwikkeling in het onderwijs is de komst van de brugfunctionaris: dat is iemand die de verbinding legt tussen het gezin thuis en het kind op school. Het doel daarvan is om gelijke kansen voor iedere leerling te bevorderen. De pilot Rijke Leerdag is afgerond en geslaagd: we gaan hier nu mee verder op tien scholen in Delft. Hier kunnen kinderen na school werken aan hun talenten en zo hun kansen vergroten. De middelen hiervoor komen uit de Regiodeal.

De gemeente blijft te maken hebben met een groot aantal ontheemden uit Oekraïne. Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangt de gemeente middelen vanuit het Rijk, die niet volledig besteed worden. Tegelijkertijd leidt de huisvesting van ontheemden in sociale huurwoningen tot (vergroting van) knelpunten in de huisvesting van reguliere woningzoekenden. Dat maakt dat we, naast huisvesting in reguliere sociale huursectorwoningen, ook flexwoningen realiseren. In deze kadernota wordt voorgesteld het voordeel vanuit de Oekraïnemiddelen van het Rijk in te zetten voor de realisatie van flexwoningen aan de Brasserskade, onder andere voor de opvang van Oekraïense ontheemden. In 2027 verloopt voor veel ontheemden uit Oekraïne de tijdelijke beschermingsstatus. Het Rijk werkt op dit moment aan beleid en regelingen voor de periode daarna, waaronder mogelijke scenario's voor verblijf, terugkeer of opvang.

Accent: Ruimte voor wonen

We streven naar gemengde wijken met betaalbare en gezonde woningen. De omgevingsvisie en de nieuwe woonvisie voorzien dat de stad in de periode 2018-2040 groeit met zo'n 15.000 woningen. De vraag naar woonruimte blijft echter onverminderd groot en de bouwproductie loopt nog niet in het gewenste tempo mee.

Ook in 2026 en 2027 pakken we door op woningbouwversnelling en betaalbaarheid. Voor woningbouwversnelling nemen we deel aan landelijke en regionale versnellingstafels, forceren we projectdoorbraken op de lokale bouwtafel, optimaliseren we de samenwerking bij de omgevingstafel en zetten we bovenal in op tijdige participatie met inwoners.

Om de betaalbaarheid van het wonen te vergroten, brengen we een aantal instrumenten in beeld. Zoals mogelijkheden om de starterslening uit te breiden, het behouden van koopgarant van corporatiewoningen en sturen op betaalbare nieuwbouw, waar de sociale huursector een onderdeel van is. Sturing op het aantal sociale huurwoningen in de gehele reguliere

woonvoorraad heeft steeds onze aandacht. Dit mag niet onder de 33% sociaal komen. Aansluiten bij de lijn van het Rijk om twee derde betaalbare woningbouw te realiseren is voor lopende projecten en gesloten contracten niet realistisch. Voor lopende projecten is de lijn dat wij contracten niet openbreken, alleen als de ontwikkelaar daarom vraagt. Maar ook voor nieuwe projecten is het financieel erg lastig. Hierbij is structurele financiële steun vanuit het Rijk noodzakelijk, maar vooralsnog onzeker. Het Rijk werkt aan een nieuwe regeling om de realisatie van betaalbare woningen te ondersteunen. De inhoud en de consequenties van de nieuwe regeling van het Rijk zijn nog niet bekend.

De woningcorporaties zijn voor ons een belangrijke partner bij ontwikkelingen in de stad en voor prestatieafspraken voor sociale woningbouw. De huurbefrozing die nu in de voorjaarsnota van het Rijk is ingezet, is desastreus voor Delftse corporaties. Zij moeten op korte termijn hun ambities om te investeren bijstellen. Mogelijk kunnen zij maar de helft van de geplande nieuwbouwopgave realiseren.

Als centrumgemeente en in Haaglanden werken we samen aan de Regionale woon-zorgvisie. Eind dit jaar is deze naar verwachting gereed. Daarin bepalen we wat nodig is aan huisvesting voor urgente aandachtsgroepen, bijvoorbeeld voor Beschermd Wonen (BW), maatschappelijke opvang en ouderenhuisvesting. Bij nieuwbouw gaat het om voldoende woningen voor ouderen, met nultreden, geclusterd en zorggeschikt. Het is van belang dat er voldoende aanbod ontstaat dat aansluit bij de behoeften van kwetsbare doelgroepen. Dat geldt zowel voor de toewijzing van bestaande sociale huurwoningen als voor het toevoegen van nieuwe woningen aan de voorraad. Verder lopen specifieke programma's Langer en Weer Thuis en Actieplan Studentenhuisvesting. Met de dubbele vergrijzing die op Delft afkomt, zijn voor komende colleges ouderenhuisvesting en zorg ook belangrijke opgaven om aan te werken.

Daarnaast speelt ook gebiedsontwikkeling een cruciale rol in het realiseren van de benodigde woonruimte. Afgelopen periode is veel nieuwbouw gerealiseerd in grote gebiedsontwikkelingen, zoals Nieuw Delft, de Prof. Schoemakerplantage, De Hoven en de TU Delft Campus, maar ook in kleinere projecten verspreid over de stad. Ook hebben we de gebiedsvisie Kop van de Buitenhof vastgesteld. Naast woningen en werkruimte werden ook nieuwe voorzieningen gerealiseerd, zoals paden en wegen, parken, sloten, scholen, energiegebouwen en tijdelijke huisvesting voor vluchtelingen. Omdat de ruimte in de stad beperkt is, zijn meervoudig ruimtegebruik en inventieve oplossingen noodzakelijk. Een mooi voorbeeld is de opgeleverde Tuin van Delft op één van de drukste plekken van Delft: een nieuwe openbare stadstuin met een klimaat-adaptieve ondergrond op het dak van de spoortunnel.

In Schieoevers zetten we belangrijke stappen vooruit. Deze zomer werken we toe naar de gebiedsvisie voor Station Delft Campus, waarna we in het najaar de planvorming voor De Strip en de Noordkavel kunnen afronden. Voor het project Kop Nieuwe Haven (voorheen Laga) kan de bouw starten. Zodra het bestemmingsplan voor de verbreding van de Schie onherroepelijk is, kan begonnen worden met het verbreden van de Schie en de aanleg van de loswal en ligplaatsen.

We zetten naast nieuwbouw ook in op aanpak, onderhoud en verduurzaming van bestaande bebouwing en in de bestaande openbare ruimte. Kijk bijvoorbeeld naar de vernieuwing van de riolering of herinrichting, met meer ruimte voor groen en ontmoeting en minder auto's. Deze renovaties en vervangingen zijn zichtbaar op verschillende plekken in de stad.

Een compacte stad als Delft kan ook groeipijn opleveren. Niet altijd lukt het tijdig om alle voorzieningen in te passen in een stad, gelijk aan het groeitempo. Zo heeft Delft nog te weinig vierkante meters betaalbare bedrijfsruimte voor de stadsverzorgende economie. De gewenste culturele en maatschappelijke voorzieningen in de stad komende jaren vragen onze aandacht en keuzes in de toekomst.

Om te sturen op de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen, passen wij waar nodig actief grondbeleid toe. Om het strategisch grondbeleid verder vorm te geven en op orde te houden, is extra capaciteit nodig voor de aankoop van vastgoed en het uitgeven van grondposities. Om de personele uitbreiding mogelijk te maken, is een organisatiebrede personele taakstelling op andere terreinen noodzakelijk om tot een meerjarig sluitende begroting te komen.

Wij zorgen voor het beheer, het onderhoud en de inrichting van gemeentelijke vastgoed. Als eigenaar van de panden zien wij de onderhoudslasten stijgen en zijn wij genoodzaakt de dotatie aan de onderhoudsvoorziening structureel op te hogen. Voor een beperkt deel van deze panden doen wij het facilitair beheer. Om dat beheer op orde te houden, wordt deze kadernota middelen beschikbaar gesteld.

Accent: Een gezonde en veilige stad

Delft is een stad waar inwoners van Delft veilig kunnen wonen en gezond kunnen leven. Een stad met ruimte voor ontmoeting, waar aandacht is voor preventie en het welzijn van de inwoner.

Op het gebied van veiligheid blijven wij ons inspannen om het veiligheidsgevoel van alle Delftenaren te verbeteren, samen met de stad. Dat doen we o.a. door in te zetten op het terugdringen van criminaliteit, in dat kader is er veel oog op jongeren. Hoewel daar de criminaliteit daalt neemt de intensiteit ervan toe, met behulp van het programma Preventie met Gedrag is de aanpak geïntensiveerd. Een jongereninloop gerealiseerd om in contact te komen met jongeren en hulp en ondersteuning te bieden en is geïnvesteerd in een nauwere samenwerking met onderwijs, dat heeft geresulteerd in een convenant 'Veiligheid in en om de school Delft'. Wij zetten in op preventie en het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid tegen gedigitaliseerde criminaliteit door in te zetten op bewustwording, en herkenning van signalen, zodat inwoners zich kunnen weren tegen gedigitaliseerde criminaliteit. Dit doen we onder meer door het samen organiseren informatieavonden digitale weerbaarheid georganiseerd samen met de Stichting Samenwerkende Bonden van Ouderen.

Het fenomeen ondermijning staat nog altijd hoog op de agenda. We blijven inzetten op bewustwording en signaalherkenning, door bijvoorbeeld trainingen te geven aan Jongerenwerkers en Buurtpreventen, de ondernemers te informeren over Meld Misdaad Anoniem en een theatershow (COKE show) voor studenten te organiseren over middelgebruik en de relatie daarmee met georganiseerde criminaliteit. Naast inzet op bewustwording is er ook sprake van stevig bestuurlijk optreden door het nemen van bestuurlijke maatregelen tegen malafide bedrijven en personen.

Samen met de partners in de stad (met name de politie) acteren wij ook op incidenten, zoals beschietingen van woningen of ernstige overlast, die in aantal en ernst toenemen, met als doel het herstel van de openbare orde en het behoud van aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Wij

blijven daarbij bouwen op de stevige basis die we samen met onze partners hebben opgebouwd.

We willen dat jongeren prettig kunnen opgroeien. Op het vlak van jeugd (0 tot 18 jaar) heeft de Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West (JGZ-ZHW) een belangrijke preventieve functie. In deze kadernota stellen wij aanvullende middelen beschikbaar voor de Jeugdgezondheidszorg, zodat zij haar preventieve taken goed kan blijven uitvoeren. Dit is een belangrijk onderdeel van het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA) en kan bijdragen aan het voorkomen van (kosten voor) jeugdzorg.

We bevorderen een actief leven van Delftenaren. De aandacht gaat uit naar het verkleinen van de gezondheidsachterstanden in onze wijken. Een voorbeeld hiervan is de speeltuinenkaart uit 2024, die kinderen en ouders stimuleert om naar buiten te gaan en te bewegen. Hoewel wij hierin investeren, zijn deze stappen alleen niet voldoende om grote veranderingen in leefstijl te realiseren.

Een belangrijke randvoorwaarde om een gezonde leefstijl mogelijk te maken, zijn de toegankelijkheid, functionaliteit en veiligheid van onze sportaccommodaties. De gemeente en sportverenigingen werken samen aan goed beheer en onderhoud van sportaccommodaties. Op het vlak van de buitensport zijn de kosten voor het beheer en onderhoud van bestaande sportvelden en buitensportaccommodaties echter hoger dan verwacht. De verwachting is dat de kosten verder stijgen en daarom reserveren wij extra middelen voor buitensport in deze kadernota.

Wij vinden het belangrijk om de sportinfrastructuur op orde te brengen. Met de realisatie van het Sportcentrum Maria Duystlaan in 2028 door Sportfondsen krijgt Delft er een nieuwe binnenzwem- en binnensportvoorziening bij. Het sportcentrum is de vervangende nieuwbouw voor het huidige Sportfondsenbad Weteringlaan en het in 2019 gesloten Zwem- en Squashcentrum. Het voorziet in de behoefte aan ruimte voor bewegingsonderwijs en verenigingssport. Als gemeente leveren wij een financiële bijdrage aan de planvormingskosten. In deze kadernota worden hiervoor aanvullende middelen gereserveerd.

Vanuit mobiliteit vergroten wij ook het bewustzijn over de voordelen van wandelen en fietsen voor gezondheid en duurzaamheid. Het verbeteren van de verkeersveiligheid voor de voetganger en de fietser is een belangrijke pijler. Om de verkeersveiligheid te verbeteren, hebben wij met succes bij zeven basisscholen de pilot 'Veilig op de fiets' uitgevoerd, in samenwerking met scholen, leerlingen, ouders en omwonenden. De Adaptieve Mobiliteitsagenda richt zich op projecten die bijdragen aan het verminderen, veranderen en het verschonen van verkeer. In een stad die steeds verder verdicht en groeit, is mobiliteit een essentieel onderwerp. De uitvoering van de adaptieve mobiliteitsagenda wordt de komende jaren voortgezet.

Accent: Een duurzame stad

Samen met inwoners, bedrijven en organisaties zetten we stappen richting een schonere toekomst. Het doel is om in 2050 klimaatneutraal en klimaatbestendig zijn. Naast onze opgave van de Energietransitie werken we aan klimaatadaptatie en thema's als water, natuur, biodiversiteit, schone lucht, geluid en bodemkwaliteit en aan een circulaire economie.

Activiteiten die bijdragen aan deze doelen maken steeds meer onderdeel uit van onze standaard werkwijze in de openbare ruimte en in onze projecten. Bij onze aanpak leggen we extra nadruk op vergroenen, met het oog op klimaatadaptatie en onze gezondheid. In dat kader laten we onderzoek doen naar mogelijk herstel van de bomenlijn langs de Schie, waarover de raad een initiatiefvoorstel heeft ingediend. Vanuit de Visie Groen en Biodiversiteit werken we aan het versterken van het groenblauwe netwerk door de stad en aansluitend op de regio. De inzet op biodiversiteit continueren we binnen bestaande middelen.

We gaan ook door met het project klimaatmaat, om bewoners te ondersteunen bij het klimaatbestendig maken van hun buitenruimte, op zo'n manier dat tegelijkertijd de biodiversiteit wordt versterkt. Dit is een samenwerking met De Papaver. Komende periode gaan wij verder in gesprek over de huisvesting van De Papaver en de noodzaak tot renovatie. De beoordeling van het plan vraagt nog tijd - wij komen hier bij de begrotingsbehandeling op terug.

Volgens de Raad voor het Openbaar Bestuur ontvangen we niet de middelen die noodzakelijk zijn om de klimaatdoelen te behalen. Uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat we voor de klimaatdoelen middelen blijven ontvangen, maar dat deze onvoldoende worden geïndexeerd en niet worden opgehoogd. De onbalans tussen de klimaatkosten en rijksmiddelen én de beperkte investeringsmogelijkheden voor woningcorporaties om sociale huurwoningen te verduurzamen, hebben gezamenlijk een negatief effect op de realisatie van de klimaatdoelen.

In 2021 is besloten grootschalige werkzaamheden, zoals riolering en wegen, te koppelen aan een bredere kwaliteitsimpuls voor een wijk of buurt: de gevel-tot-gevel-aanpak. Met kwaliteitsimpuls bedoelen we dan: ruimte voor groen, sporten en ontmoeting en een openbare ruimte die goed toegankelijk en verkeersveilig is. In de ontwerpfase wordt volgens het principe 'samen maken we de stad' nauw afgestemd met de inwoners. Inmiddels hebben we naar tevredenheid één project gerealiseerd (Fuutlaan Tanthof). Momenteel zijn de gevel-tot-gevel-projecten in Voorhof en Buitenhof in voorbereiding en ligt er een concreet plan voor de gevel-tot-gevel-aanpak in de Multatulibuurt. De middelen voor de uitvoering in 2028 zijn in deze kadernota opgenomen.

In 2024 is het afvalbeleidsplan 'Grip op Delfts Afval' vastgesteld. Samen met de inwoners gaan Avalex en de gemeente werken aan 'Waardevol grofvuil'. Het doel is werken aan bewustwording dat grofvuil een waardevolle afvalstroom is. Door deze inzet vinden meer spullen een weg binnen het circulair ambachtsnetwerk en in de recycling. Het circulair ambachtsnetwerk in Delft-West is een belangrijk initiatief op het vlak van circulaire economie. Om het uitwisselen en gebruik van reststromen onder ondernemers te stimuleren, zetten we in op onder andere het Circle Lab. Minder grofvuil op straat draagt ook bij aan onze inzet voor een schonere openbare ruimte. We verwachten ook dat de openbare ruimte schoner en veiliger wordt, omdat minder grofvuil op straat staat. En dat minder inzamelmomenten nodig zijn. Of deze besparingen voldoende zijn om de kosten van 'waardevol grofvuil' op te vangen, staat nog niet vast. Daarom houden we in deze kadernota rekening met een stijging van de afvalstoffenheffing.

Accent: Economische kracht en bruisende stad

De economische basis van Delft krijgt een impuls. We creëren meer ruimte voor bedrijven, stimuleren extra werkgelegenheid, versterken het (kennis)ecosysteem, bouwen verder aan een robuuste bezoekerseconomie en blijven zorgen voor een evenwichtig aanbod van evenementen.

In Delft groeit de werkgelegenheid en neemt het aantal mensen met een uitkering af. Het aantal inwoners dat gebruikmaakt van een (bijstands)uitkering is historisch laag. In 2024 zijn er zelfs meer banen bijgekomen dan we als doelstelling hadden gesteld. Tegelijkertijd blijft de groei van het aantal vierkante meters bedrijfsruimte achter bij de ambitie, wat leidt tot knelpunten voor gevestigde bedrijven en minder vestigingsmogelijkheden voor nieuwe ondernemers. In deze kadernota besluiten wij dan ook om onze inzet op het programma betaalbare bedrijfsruimte te continueren. Daardoor kunnen wij blijven werken aan instrumenten die bijdragen aan de realisatie van meer vierkante meters betaalbare bedrijfsruimte. Denk aan de beoogde inzet van een stadsmakelaar, die vraag en aanbod in kaart brengt en een actieve rol speelt in het beter benutten van bestaande bedrijfsruimten. Niet alleen bij de gebiedsontwikkelingen op Schieoevers Noord en Zuid, maar ook rondom Station Campus en elders in de stad is dit noodzakelijk. Ook de netcongestie maakt dat een effectieve inzet van bestaande bedrijfsruimten belangrijk is. Bij nieuwe ontwikkelingen sturen we erop om tenminste 10% van de ruimte te bestemmen voor bedrijfsruimte.

Evenementen zijn een essentieel onderdeel van Delft en dragen bij aan de economische groei, sociale cohesie en culturele diversiteit. In sommige gevallen zijn er echter continuïteitsproblemen en hebben organisatoren te maken met een enorme stijging van de kosten. Het is voor ons van belang dat het bestaande evenementenaanbod behouden blijft, toekomstbestendig is en dat er ruimte is voor nieuwe initiatieven in de wijken die bijdragen aan een volwaardig aanbod. Deze kadernota voorziet hierin met een impuls evenementenregeling.

Samen met onze cultuurpartners werken we aan toegankelijkheid van cultuur voor iedereen. OPEN is de culturele bruisende huiskamer van de stad, een initiatief van DOK en De VAK. Deze kadernota investeren we in OPEN om de geluidsoverlast voor omwonenden tegen te gaan, omdat iedereen recht heeft op een prettige leefomgeving. De Rijke Leerdag is ook een middel om kinderen in aanraking te laten komen met cultuur. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Binnen het culturele veld hebben we afspraken gemaakt over eerlijke betaling aan de culturele professionals (fair pay). Verder voorzien we in een subsidieregeling voor kleine organisaties en makers, om innovatie aan te jagen en het cultureel potentieel te benutten van kleine organisaties en makers.

Op het vlak van cultuur en maatschappelijke voorzieningen hebben wij steeds beter inzicht in de noodzakelijke investeringen in de infrastructuur. De komende periode gaan wij concreet aan de slag met een aantal voorzieningen vanuit het oogpunt van renovatie, verduurzaming en toegankelijkheid, maar ook om de groei in de stad te faciliteren. Zo wordt het Rietveld Theater verbouwd tot een centrum van Podiumkunsten.

Het Museum Prinsenhof is sinds januari 2025 gesloten vanwege de verbouwing en vernieuwing. Het project wordt uitgevoerd binnen de bestaande financiële kaders. Voor mogelijke tegenvallende opbrengsten van de cofinanciering blijven we een buffer aanhouden. Er zijn kansen gesignaleerd om de buitenruimten en de vervanging van het glazen dak in de realisatiestroom van het project mee te nemen. Deze kadernota stellen we geen aanvullende middelen hiervoor beschikbaar, waardoor het project binnen de huidige scope blijft. We monitoren de besteding van middelen voor het project. Als zich een financieel verantwoorde mogelijkheid voordoet, vindt daarover besluitvorming in de raad plaats.

Voor Theater de Veste zijn inmiddels scenario's voor de toekomst verkend en wordt binnenkort een procesvoorstel voor een mogelijke nieuwbouw van het theater aan de raad verzonden. Het is goed daarbij te benoemen dat we een nieuwbouw niet voor 2040 verwachten. Los van deze plannen vraagt het huidige pand onderhoudsinvesteringen voor de kortere termijn. Daarom stellen we in deze kadernota middelen beschikbaar voor de tijdelijke instandhouding van Theater de Veste, zodat we het gebouw de komende jaren kunnen blijven inzetten voor theater. Deze kadernota hebben we besloten om, naast de reguliere inzet op cultuur, nu prioriteit te geven aan de realisatie van deze cultuurprojecten.

In eerdere kadernota's en de Programmabegroting 2025-2028 staat dat we voorbereidingen treffen voor de herhuisvesting van Erfgoed Delft. In deze kadernota is besloten dat Erfgoed haar dienstverlenings- en publieksconcept voortaan gaat uitvoeren op een nieuwe, zichtbare en publiek toegankelijke locatie op de Westvest 9. Hiermee geven we een passende invulling aan de vastgestelde Erfgoednota en vindt verduurzaming en verbetering plaats van het monument Westvest 9.

Stevig fundament

De gemeente levert goede dienstverlening, zo blijkt uit onze Omnibusenquête. Met onze dienstverlening ondersteunen wij inwoners, ondernemers, organisaties en bezoekers om hun zaken eenvoudig te regelen. Van initiatief in de stad tot het leveren van een product. De organisatie werkt hieraan op basis van een visie met vier leidende principes: in onze dienstverlening werken we voor en samen met de stad, we zijn er voor iedere Delftenaar, onze dienstverlening is toegankelijk én is eigentijds. Om een goede dienstverlening te blijven leveren, zet de gemeente ook de komende periode in op deze dienstverleningswaarden.

We werken voor de grote opgaven en zorgen dat de reguliere taken goed worden uitgevoerd. In dat kader is de gemeentelijke organisatie de afgelopen jaren gegroeid. Deze groei is gefinancierd met tijdelijke middelen en projectbudgetten. De omvang van de organisatie moet echter passen bij de middelen die hiervoor beschikbaar zijn. We monitoren dit twee keer per jaar, zodat de organisatie kan meebewegen en blijft aansluiten bij de hoeveelheid werk die we voor de stad moeten verrichten. De krapte op de arbeidsmarkt vormt een uitdaging voor het uitvoeren van projecten en het realiseren van doelen. Door de concurrentie om arbeidskrachten en de grote vraag naar specifieke vaardigheden, kan de gemeente niet altijd de noodzakelijke uitvoeringskracht inzetten om ambities tijdig en volledig te realiseren.

3. FINANCIËEL PERSPECTIEF

We hebben een solide financiële basis, mede doordat we eerder vanuit het Herstelplan Delft al een stevig fundament hebben gelegd. We streven naar een balans tussen de opgaven die we moeten uitvoeren en de beschikbare middelen. Dat stelt ons in staat om weloverwogen keuzes te maken: verantwoord, behoedzaam en realistisch. We bieden financieel perspectief, houden ruimte voor ontwikkelingen en zijn weerbaar en wendbaar in tijden van financiële onzekerheid.

Vertrekpunt

De Programmabegroting 2025-2028 is het vertrekpunt voor deze kadernota. De begroting is vastgesteld in de raadsvergadering van november 2024 en aanvullend daarop gewijzigd als gevolg van de september- en decembercirculaire over het Gemeentefonds, de Najaarsrapportage 2024 en de begrotingswijziging met betrekking tot het Rietveld-theater.

Zoals genoemd in de Programmabegroting 2025-2028 is de financiële situatie voor gemeenten onzeker. Begin 2025 hebben we met het handelingsperspectief inzicht gegeven in het financiële perspectief vanaf 2026. Hierin benoemen we maatregelen om de begroting sluitend te maken. Met de kadernota gaan wij door met het handelingsperspectief en zetten we stappen die nodig zijn om de begroting meerjarig sluitend te maken.

Financieel toezicht begroting 2025-2028

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland hebben de begroting voor 2025 beoordeeld en op basis daarvan repressief (regulier) toezicht ingesteld. Dit betekent dat de begroting direct kan worden uitgevoerd en dat de provincie begrotingswijzigingen niet vooraf hoeft goed te keuren. De provincie schreef hierin: *“Uw begroting is structureel sluitend, uw weerstandratio uitstekend en de financiële kengetallen vallen veelal in de minst risicovolle categorie. Wel vertoont uw meerjarenraming nog tekorten.”* En verderop: *“Omdat het structurele resultaat van uw begroting positief is, valt uw gemeente in 2025 onder regulier toezicht.”*

Om financieel gezond te blijven en tegelijkertijd voor de stad en haar inwoners de vereiste voorzieningen te bieden, hebben we scherp gekeken welk onderwerpen inhoudelijk écht noodzakelijk zijn. Steeds hebben we een balans gezocht: enerzijds zorgen we ervoor dat lopende incidentele initiatieven niet acuut eindigen (om te vermijden dat een nieuw stadsbestuur voor een continuïteitsprobleem wordt gesteld). Anderzijds houden we voldoende financiële ruimte beschikbaar voor keuzes die een nieuwe raad en een nieuw college maken.

In dit hoofdstuk lichten we verschillende onderwerpen vanuit financieel perspectief in vogelvlucht toe. Nadere toelichtingen over de financiële omvang van individuele begrotingsposten zijn zoals gebruikelijk te vinden in de bijlage Begrotingswijziging Kadernota 2026 (bijlage B). Verder zijn uitgangspunten voor het opstellen van de Programmabegroting 2026-2029 opgenomen in bijlage E.

Financieel meerjarenbeeld 2025-2029

Het financieel meerjarenbeeld start met het saldo van de Programmabegroting 2025-2028. Daar voegen we de effecten aan toe van begrotingswijzigingen die de raad aanvullend heeft

vastgesteld (Rietveld-theater) en/of separaat ter vaststelling ontvangt (Meerjarenprogramma gebiedsontwikkelingen).

We voegen deze componenten daaraan toe:

I. Bouwstenen voor de Kadernota 2026.

II. Maatregelen waarmee een sluitend begrotingssaldo 2026 met structureel evenwicht wordt bereikt.

III. Impact Voorjaarsnota 2025 van het Rijk.

De bouwstenen (I) omvatten de financiële effecten vanuit moties en toezeggingen, de drie grote opgaven, de accenten (inclusief onvermijdelijke ontwikkelingen binnen bestaand beleid), sociaal domein en investeringen. De bouwstenen gaan vooral over 'uitvoeren en afmaken'.

In het Handelingsperspectief 2026 staan de maatregelen waarmee een sluitend begrotingssaldo wordt bereikt (II). De financiële ruimte die het gevolg is van de maatregelen zetten we ook in om middelen te reserveren voor inhoudelijke en financiële uitdagingen voor toekomstige jaren.

De impact van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk (III) betreft de mutaties in het gemeentefonds voor Delft. Onze duiding daarvan is betrokken bij deze kadernota.

Hierna volgt een samenvattend overzicht van het begrotings- en meerjarenbeeld, waarna we de verschillende onderdelen nader toelichten. In het overzicht staan de effecten die van invloed zijn op het begrotingssaldo. Negatieve bedragen zijn nadelig voor het saldo, positieve bedragen verbeteren het saldo.

Tabel: Geactualiseerd financieel meerjarenbeeld 2025-2029

Begroting en meerjarencijfers (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Uitgangssituatie					
Programmabegroting 2025-2028	60	-4.087	-4.196	75	-3.828
Najaarsrapportage 2024 (17e begrotingswijziging 2024)	290	40	-10	-10	-10
Septembercirculaire 2024 (19e begrotingswijziging 2024)	125	2.801	682	-332	-1.070
Saldo Programmabegroting 2025-2028 (na vastgestelde wijzigingen)	475	-1.246	-3.524	-267	-4.908
Decembercirculaire 2024 (6e begrotingswijziging 2025)	251	1.435	2.279	2.011	2.050
Saldo Programmabegroting 2025-2028 (na vastgestelde wijzigingen)	726	189	-1.245	1.744	-2.858
MPG (7e wijziging 2025)	151	128	84	22	-4
Verbouwing theater Rietveld (8e wijziging 2025)	-1.859	-83	20	20	20
Saldo Programmabegroting 2025-2028 (na voorstel voor wijziging)	-982	234	-1.141	1.786	-2.842
Kadernota 2026					
I. Bouwstenen					
1. Moties en toezeggingen	-160	-1.099	-386	153	153
2. Opgaven	-821	-110	-110	-	-
3. Bestaand beleid (bestuurlijke accenten)	-11.526	-2.356	-2.222	-2.039	-1.842
4. Sociaal domein	1.179	-5.650	-6.190	-2.400	-2.400
5. Investerings	-	-70	-565	-699	-783
6. Woonlasten					
7. Reservering (t.l.v. Gemeentefonds - Groei van de stad)			-4.000	-7.500	-7.500
Totaal voorstellen (12e begrotingswijziging)	-11.328	-9.285	-13.472	-12.485	-12.372
Saldo Kadernota 2026	-12.310	-9.052	-14.613	-10.699	-15.214

Begroting en meerjarencijfers (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
II Inzet maatregelen Handelingsperspectief					
Maatregel 1: besparing uitvoeringskosten	25	165	265	265	265
Maatregel 2: realistisch ramen o.b.v. rekeningresultaten 2021-2024		2.500	2.500	2.500	2.500
Maatregel 3: Gemeentefonds					
- Groei van de stad (dekking bouwsteen 7. Reservering)			3.000	4.600	5.200
- Stelpost BCF					
- Verrekening oude jaren	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
Maatregel 4: Inkomsten		pm	pm	pm	pm
Maatregel 5: Opschoning reserves			pm		
Maatregel 6: Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. risicoprofiel			pm		
Inzet incidentele dekkingsmiddelen	7.650				
Totaal maatregelen Handelingsperspectief (12e begrotingswijziging)	8.925	3.915	7.015	8.615	9.215
III. Voorjaarsnota 2025 - Gemeentefonds					
Demping terugval gemeentefonds 2026		2.521	2.633	2.545	2.535
Accres	2.322	2.477	2.770	2.650	2.841
Jeugdzorg	1.900	6.400	5.500	-500	-400
Schrappen stelpost jeugdzorg (arbitrage)		-1.245	-925	-1.096	-1.096
Bijstelling stelpost HA en maatregelen in VJN 2025		-2.500	-2.200	pm	pm
Afrekening ruimte onder plafond BCF 2024	-722				
Totaal Voorjaarsnota 2025	3.500	7.653	7.778	3.599	3.880
Saldo Kadernota 2026	115	2.516	180	1.515	-2.119

Begroting en meerjarencijfers	2025	2026	2027	2028	2029
-------------------------------	------	------	------	------	------

Op basis van de Gemeentewet moet de begroting structureel en reëel in evenwicht zijn. Structureel evenwicht houdt in dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Onderstaande tabel laat zien dat voor de begroting 2026 sprake is van een structureel begrotingsevenwicht.

Tabel: Begrotingsevenwicht

Begrotingsevenwicht	(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Incidentele baten en lasten in de programma's		2.126	6.856	2.270	769
Incidentele mutaties in reserves		1.152	-5.204	-1.976	992
Saldo incidentele baten, lasten en reservemutaties		3.278	1.652	294	1.761
Resultaat Kadernota 2026 (zie bovenstaand overzicht)		115	2.516	180	1.515
Structureel begrotingsevenwicht		3.393	4.168	474	3.276

In onderstaande toelichtingen worden mutaties in vogelvlucht weergegeven, met het effect op de algemene middelen. Voor nadere toelichtingen op de individuele posten wordt verwezen naar bijlagen B1 (begrotingswijziging) en B2 (toelichting op de begrotingswijziging).

I. Bouwstenen voor de Kadernota 2026

Moties en toezeggingen

Gerelateerd aan moties en toezeggingen maken we middelen vrij voor actief grondbeleid, duurzame toekomst van Westvest 9, in combinatie met de herhuisvesting van Erfgoed. Daarnaast geven we met Groene Linten een (eerste) vervolg aan het initiatiefvoorstel Groene linten. Ook nemen we bedragen op voor het instandhoudingsonderhoud van Theater de Veste, realisatie woningbouw, programma betaalbare bedrijfsruimte, vergroenen achter de gevel, verlenging van de gevel tot gevel-aanpak en voor wijkregie/licht-programmatische aanpak in de wijk. Voor concrete voorstellen voor afdoening van moties en toezeggingen en tussentijdse toelichtingen verwijzen we naar de bijlage 'Moties en toezeggingen'.

Tabel: Financiële specificatie van bouwsteen Moties en toezeggingen

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028	2029
1. Moties					
a Actief grondbeleid (lasten)	1.110	1.480	1.850	1.850	1.850
b Actief grondbeleid (dekking/baten)	-600	-800	-1.000	-1.000	-1.000
Taakstelling personeel	-510	-680	-850	-850	-850
a Duurzame toekomst van Westvest 9	135	430	36	-163	-163
b Westvest 9 - Herhuisvesting Erfgoed		25	25		
Initiatiefvoorstel groene linten	25	50			
Plan Instandhoudingsonderhoud Theater de Veste			180	10	10
Realisatie Woningbouw		145	145		
Red de REV		100			
Vergroenen achter de gevel		57			
Wijkregie / Lichtprogrammatische aanpak in de wijk		293			
Totaal	160	1.099	386	-153	-153

Opgaven

Het Rijk heeft € 12,3 miljoen toegekend voor de uitvoering van de aanvraag Regio Deal Delft-West onder de voorwaarde dat de gemeente met partners ook € 12,3 miljoen aan cofinanciering bijdraagt. Dit is geformaliseerd in het convenant Regio Deal Delft-West, waar zes initiatieven worden beschreven die worden uitgevoerd door meerdere organisaties. Deze zes initiatieven worden door de gemeente gesubsidieerd vanuit rijksinkomsten uit de Regio Deal en bestaande budgetten (inclusief gereserveerde middelen binnen de opgave Delft-West). Naast de financiële inzet in de vorm van subsidie leveren de gemeente en partners ook cofinanciering in natura (uren/capaciteit) om te voldoen aan de voorwaarden van het Rijk. De begrotingswijziging voor 2025 ten aanzien van de Regio Deal en subsidies aan de initiatieven vindt via deze kadernota plaats.

Tabel: Financiële specificatie Delft-West saldi van aanwendungen 2025

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025
Delft-West: Circulair ambachtsnetwerk (€ 411.000 volledig via baten gedekt)	-
Delft-West: Rijke Leerdag	-150.000
Delft-West: Cultuur	52.000
Delft-West: wijkuniversiteit	-113.000
Delft-West: SMD (€ 300.000 volledig via baten gedekt)	-
Delft-West: buurtfabriek	-158.000
Delft-West: boostlabs	-170.000
	-539.000
Dekking: onttrekking Algemene reserve (vanuit reservering Delft-West)	539.000
	0

Zie voor nadere onderverdeling lasten en baten per individuele post bijlage B1 en voor toelichtingen bijlage B2.

Gerelateerd aan de opgave energietransitie begroten we extra formatie tot en met 2027. Deze tijdelijke formatie wordt in belangrijke mate gedekt vanuit de landelijke Cdoke-middelen (cofinanciering). In relatie tot het Innovatiedistrict Delft houden we rekening met niet-voorzien plankosten voor het programma Schieoevers. Verder is de businesscase voor Schieoevers geactualiseerd (budgetneutraal, ten laste van stelpost).

Tabel: Financiële specificatie van bouwsteen Opgaven (exclusief Delft-West)

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028	2029
2. Opgaven					
Actualisatie Businesscase Programma Schieoevers (€ 876.000 t.l.v. stelpost)	0				
Niet voorziene plankosten Programma Schieoevers (voorziening)	821				
a Energietransitie- formatie Ruimte & Economie Advies	110	220	220		
b Energietransitie- formatie REA (rijksmiddelen Cdoke)	-110	-110	-110		
Totaal	821	110	110	0	0

Bestaand beleid

In deze bouwsteen zijn diverse financiële voorstellen opgenomen. Een groot onderwerp is het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) Facilitair. De insteek van het plan is 'sober en doelmatig'. Het plan bestaat in belangrijke mate herstel van achterstalligheid in het facilitair beheer van gemeentelijke panden die voor en door Delftenaren worden gebruikt. De meerjarige benodigde stortingen en onttrekkingen hiervoor lopen via de reserve Gemeentelijke huisvesting.

We willen voorkomen dat een nieuw bestuur onmiddellijk na zijn aantreden genoodzaakt is middelen vrij te maken voor bestaande initiatieven. Daarom borgen we voor enkele incidenteel gedekte initiatieven een budgettaire ruimte tot en met 2026, dan wel 2027. Dit betreft bijvoorbeeld de realisatie van woningbouw, de wijkregie/licht-programmatische aanpak in de wijk, evenementen en circulaire economie.

Enkele voorstellen betreffen onvermijdelijke kosten vanwege indexatie en andere prijsstijgingen (zoals beheerplan buitensport). Bij terugkerende investeringen wordt vanaf nu beter rekening gehouden met het optreden van nominale ontwikkelingen (zoals de beheerplannen openbare ruimte).

We kennen alleen structurele middelen voor personele capaciteit toe als hiervoor een dringende noodzaak én voldoende dekking beschikbaar is. Dit speelt voor afdeling Grond en Vastgoed. De dekking is deels voorhanden in doorbelastingen aan projecten én deels via herprioritering op andere onderwerpen. Om die reden wordt tegenover de uitbreiding voor afdeling Grond en Vastgoed ook een gemeentebrede bezuinigingsopdracht op personeel opgenomen.

Hiernaast is in Haaglanden-verband een verzoek aan gemeenschappelijke regelingen gedaan om een bezuiniging van 6,2% op de begroting te realiseren. Omdat de uitkomst daarvan nog hoogst onzeker is, nemen we de daadwerkelijke financiële impact daarvan mee in de Programmabegroting 2026-2029.

Tabel: Financiële specificatie van bouwsteen Bestaand beleid

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028	2029
3. Bestaand beleid (bestuurlijke accenten)					
Vergaderkosten raad	45	45	45	45	45
Vertrouwenscommissie	55				
MJOP facilitair (t.l.v. incidentele dekkingsmiddelen)					
- storting reserve Dekking kapitaallasten	859	2.364	2.219	74	64
- storting reserve Dekking kapitaallasten	205	154	212	232	69
- Onderhoud	511	557	469	694	867
- storting/onttrekking reserve Gemeentelijke huisvesting	8.685	-2.325	-2.150	-250	-250
Circulaire economie			200		
a. Groen en biodiversiteit	70	70	43		
b. Groen en biodiversiteit: geormerkte middelen Stichting Groenfonds	-183				
Vastgoedbedrijf analyse	15	164	124	334	337
Omgevingsvergunningen ingediend	459	459	459	459	459
Beheerplan Buitensport	244	244	244	244	244
Tijdelijke gymzaal GGZ	50	350	200	200	
Evenementen		150	150		
Opvang Oekraïense ontheemden - flexwoningen (€ 3 miljoen, budgetneutraal)	0				
Planvormingskosten Sportcentrum Maria Duyst	320				
OPEN geluid	117	117			
Waardevol grofvuil (€ 300.000, budgetneutraal)		0	0	0	0
UPV zwurfafvalvergoeding - beheerkosten	7	7	7	7	7
UPV zwurfafvalvergoeding - overige baten	-434				
Aanvulling sanering sportpark Tanthof	500				
Totaal	11.526	2.356	2.222	2.039	1.842

Sociaal domein

Bij deze bouwsteen hebben we de vrijval vanuit reserve Beschermd Wonen/Maatschappelijke

Opvang verwerkt. Daarnaast spelen kostenstijgingen voor JGZ-ZHW. Ook verwerken we financiële ervaringscijfers en prognoses voor de autonome groei van de kosten van de jeugdzorg, BUIG, arbeidsparticipatie en de Wmo. Voor de tekorten in de jeugdzorg zijn middelen beschikbaar gesteld in de Voorjaarnota 2025 van het Rijk. We blijven sturen op beheersing van de kosten door uitvoering van de hervormingsagenda voor de jeugdzorg en de transitie van het sociale domein. Daarnaast ramen we extra middelen voor de uitvoeringskosten van de Wet Inburgering en vanwege hogere uitgaven Studietoelage.

Tabel: Financiële specificatie van bouwsteen Sociaal domein

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
4. Sociaal domein					
Inzet reserve BW/MO	-3.000				
JGZ	119	119	119	119	119
BUIG	-300				
Arbeidsparticipatie	-250	-250	-250	-250	-250
Autonome groei jeugdzorg	2.592	6.821	6.821	3.321	3.321
Wet Inburgering uitvoeringskosten	210	210	210	210	210
Studietoelage	250	250			
Actualisatie WMO	-800	-1.500	-710	-1.000	-1.000
Totaal	-1.179	5.650	6.190	2.400	2.400

Investerings

In deze kadernota leggen we de focus op het in stand houden van voorzieningen in de stad en noodzakelijke uitbreiding, om zo te voorzien in de groei van de stad. Voorbeelden hiervan zijn de instandhouding van Theater de Veste, de herhuisvesting van Erfgoed en sportvoorzieningen.

NB: voor Theater de Veste geldt dat, volgens het aangenomen amendement, in komende jaren nog verder moet worden afgewogen wat voor de langere termijn nodig is voor mogelijke nieuwbouw.

Vanuit het Meerjarenonderhoudsplan Facilitair maken we ook een investering mogelijk voor 'verleiding' (aangleg ledverlichting). Dit draagt bij aan onze doelen voor verduurzaming.

Voor twee investeringen zien we vanuit externe ontwikkelingen een dringende urgentie. Dat geldt voor de reconstructie van het kruispunt Buitenhofdreef/Pierre van Hauwelaan (verkeersveiligheid en betere toegankelijkheid) en de aanleg/omvorming van een voetbalveld op Sportpark Kerkpolder (om wachtlijsten te voorkomen).

Het actualiseren van de investeringen van het IHP gebeurt in lijn met het IHP Onderwijs 2025-2041, waarover de raad in februari heeft besloten. In bijlage D (moties en toezeggingen) is de toegezegde specificatie van de toegevoegde investeringen van het IHP Onderwijs voor 2025-2028 opgenomen.

Tabel: Financiële specificatie van bouwsteen Investerings

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
1. Moties					
MJOP facilitair (€ 0,65 miljoen)			45	45	44
Adaptieve Mobiliteitsagenda 2040 (€ 0,682 miljoen t.l.v. stelpost Indexatie)			0	0	0
a Duurzame toekomst van Westvest 9 (€ 10,137 miljoen)			431	458	468
b Westvest 9 - Herhuisvesting Erfgoed (€ 0,3 miljoen)				10	30
Plan Instandhoudingsonderhoud Theater de Veste (€ 1,955 miljoen)				78	78
Rec. Kruispunt Buitenhofdreef P. van Hauwelaan (€ 3,25 miljoen)			19	38	67
Verlenging gevel tot gevel aanpak (€ 0,6 miljoen)					26
Vrijgeven gereserveerde middelen verwerving Schieweg 13 (€ 1,35 miljoen)					
Veld 51 (€ 1 miljoen)		70	70	70	70
Wissellocatie VMBO (€ 1 miljoen, budgetneutraal)		0	0	0	0
IHP (€ 29,512 miljoen). Zie separatie specificatie.					
Wissellocaties (€ 0,15 miljoen, budgetneutraal)		0	0	0	0
UPV zwerafvalvergoeding (investering € 0,258 miljoen, budgetneutraal)					
Totaal	0	70	565	699	783

Strategische Investeringsagenda

In het handelingsperspectief hebben we de Strategische Investeringsagenda (SIA) aangekondigd (zie Bijlage A). Vanaf dit jaar nemen we bij iedere kadernota een geactualiseerde SIA op. Voor een goed begrip is het van belang op te merken dat de SIA een indicatieve inventarisatie betreft en geen concreet investeringsplan, waarover in één keer beslissingen worden genomen. Het is een inventarisatie van investeringsvraagstukken die tussen nu en 2040 aan de orde (kunnen) zijn. De toekenning van investeringsbudgetten loopt via het budgetrecht van de raad.

Om Delft goed voor te bereiden op de toekomst, blijft het nodig om te investeren. Investerings in beleid zijn soms ook nodig om minder kosten te maken op andere terreinen of om de groei van het uitgavenniveau in de toekomst te beperken. Ook de schaarste aan middelen, ruimte en mensen maakt zorgvuldig kiezen en faseren nodig. We leggen daarbij de focus op noodzakelijke vervangingsinvesteringen en de investeringen in het IHP Onderwijs. Verder zijn we terughoudend met investeren. Ook blijven we inzetten op het benutten van de mogelijkheden van cofinanciering.

Woonlasten

In deze kadernota hebben we geen voorstellen opgenomen met stevige effecten voor de woonlasten. We verwijzen hier daarom naar de licht dempende werking op de rioolheffing door

de besparing op de uitvoeringskosten riolering (ad € 100.000 structureel) en de verhoging van de afvalstoffenheffing uit hoofde van 'Waardevol afval' (ad € 300.000 structureel).

Reserveren: financiële ruimte creëren voor toekomstige jaren

Gezien de grote financiële en inhoudelijke uitdagingen en (geopolitieke) onzekerheden vinden wij het van belang incidentele middelen beschikbaar te houden en ook structurele ruimte te reserveren voor toekomstige jaren. Dit is ook in lijn met de motie 'Verantwoord begroten, ruimte voor de toekomst', die de raad op 3 april 2025 heeft aangenomen. Het reserveren van middelen in de kadernota is nodig om nieuwe investeringen en stijgende rentelasten op investeringen te kunnen inpassen. Ook in de toekomst zijn nieuwe investeringen beperkt mogelijk en vooral gericht op de noodzakelijke investeringen vanwege de groei van de stad. Daarnaast brengt de groei van de stad ook andere extra uitgaven met zich mee (zoals stijgende uitgaven voor uitvoerende taken).

Vanuit de incidentele dekkingsmiddelen reserveren we in deze kadernota daarom minimaal € 15 miljoen. Verder wordt meerjarige financiële ruimte gecreëerd van € 4 miljoen voor 2027 en € 7,5 miljoen per jaar voor 2028 en 2029. De dekking hiervoor wordt in belangrijke mate gevonden door de extra Gemeentefondsbaten die we verwachten door de groei van de stad (zie verderop maatregel 3 uit het handelingsperspectief). Aanvullende dekking wordt gevonden in andere maatregelen uit het handelingsperspectief.

Zo blijven we wendbaar en weerbaar en borgen we keuzemogelijkheden voor een nieuwe raad en een nieuw college.

Nieuwe investeringen

Bij nieuwe investeringen is het goed te bedenken dat een investeringsbedrag niet gelijkstaat aan de jaarlijkse kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Wanneer bijvoorbeeld uitgegaan wordt van een gemiddelde afschrijvingstermijn van 25 jaar, dan zouden (bij uitsluitend benutting voor investeringen) de reserveringen van € 7,5 miljoen een veelvoud aan investeringsruimte kunnen opleveren, zelfs beduidend meer dan de € 50 miljoen aan investeringen die in de praktijk tot dusver maximaal per jaar uitvoerbaar blijken te zijn.

II. Maatregelen Handelingsperspectief

In deze kadernota worden de volgende maatregelen uit het handelingsperspectief verwerkt.

Maatregel 1: Besparing uitvoeringskosten

We nemen maatregelen om de uitvoering van onze taken efficiënter te organiseren. Een nadere analyse van de uitvoeringskosten laat zien dat dit tot en met 2027 kan leiden tot structurele budgetverlagingen, die oplopen tot € 365.000. Hiervan komt € 265.000 ten gunste van de algemene middelen. Het gaat om besparingsmogelijkheden op het gebied van informatisering/automatisering, juridische zaken en het sociaal domein. De besparing van € 100.000 op de uitvoeringskosten voor het sociaal domein hangt samen met de transitie naar een sterkere sociale basis en de herinrichting van het sociaal domein. Verder is er een structurele besparingsmogelijkheid op de kosten voor riolering van € 100.000. Omdat riolering een gesloten

systeem is en kostendekkend moet blijven, zal deze besparing niet vrijvallen in de algemene middelen. Het vertaalt zich in een dempende werking op de ontwikkeling van de rioolheffing.

Maatregel 2: Realistisch ramen op basis van jaarrekeningresultaten

In de Programmabegroting 2025-2028 hebben we voor het realistisch ramen al incidenteel € 2,35 miljoen opgenomen. Vanuit een aanvullende analyse van jaarrekeningresultaten vinden we het verantwoord hiervoor vanaf 2026 structureel € 2,5 miljoen te ramen. Het aangepaste bedrag hangt vooral samen met verder toegenomen parkeeropbrengsten. Ook komende jaren blijft het realistisch ramen een belangrijk speerpunt.

Maatregel 3: Gemeentefonds

De prognose van de baten vanuit het Gemeentefonds hebben we op deze onderdelen geactualiseerd:

- Groei van de stad.
Voorheen werd de raming voor de groei alleen tot en met jaar t+2 geraamd (waarbij t het lopende jaar is). Vanaf nu nemen we de geprognosticeerde groei van de maatstaven mee van de afdeling Onderzoek en Statistiek: naast t+2 (2027) ook t+3 (2028) en t+4 (2029). Dat doen we voor 90% (2027) en voor 80% (2028 en 2029) vanwege de onzekerheden die bij prognoses meespelen.
- Verrekening oude jaren.
Jaarlijks past het Rijk een verrekening voor oude jaren toe, die standaard positief uitpakt. Op basis van een meerjarige analyse is het verantwoord dat we dit voortaan ook ramen.

Maatregel 4: Inkomsten

We zetten uiteraard de lobby voor extra baten voort. Daarbij richten we ons samen met andere gemeenten (via de VNG en de G40) op een hogere uitkering uit het Gemeentefonds. Ook benutten we alle mogelijkheden tot cofinanciering voor projecten. Zoals we in het handelingsperspectief al hebben toegelicht, zien we weinig potentieel voor extra inkomsten uit leges, aangezien de kostendekkendheid in de meeste gevallen al dicht bij de 100% ligt. Dit krijgt opnieuw aandacht bij het raadsvoorstel Belastingverordeningen 2026.

Maatregel 5: Opschoning reserves

Zoals eerder beloofd, hebben we mogelijke vrijval uit de Reserve Beschermd Wonen/ Maatschappelijke Opvang beoordeeld. Het incidentele positieve financiële effect daarvan is meegenomen onder de inhoudelijke bouwsteen (Sociaal domein).

Maatregel 6: Risicoprofiel

Omdat we de actuele omvang van risico's in het risicoprofiel hebben genomen, is het risicoprofiel in het Jaarverslag 2024 gedaald van afgerond € 43 miljoen naar € 39 miljoen. Een nadere toelichting op de afzonderlijke componenten van het risicoprofiel staat in het Jaarverslag 2024.

III. Impact van Voorjaarsnota 2025 van het Rijk

In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk zijn extra middelen opgenomen voor de opvolging van het advies 'Groeipijn' van de commissie Van Ark over de tekorten in de jeugdzorg (van 30 januari 2025). Positieve effecten ontstaan met name in de jaren 2025, 2026 en 2027. Daarna zijn

tegenover de extra middelen nieuwe, taakstellende kortingen voor de jeugdzorg opgenomen. De extra middelen in de Voorjaarsnota 2025 worden met de meicirculaire toegevoegd aan het gemeentefonds en verdeeld over de gemeenten.

De uitkomst zorgt enigszins voor verlichting van de financiële druk bij gemeenten in de eerste jaren, maar biedt geen oplossing voor het structurele tekort als gevolg van het ravijn en de kostenstijging in de jeugdzorg. Ondanks de voorzichtig optimistische uitkomsten voor de eerste jaren, zijn we er dus nog niet en blijft de financiële positie van gemeenten zorgelijk. De komende periode blijft de VNG inzetten op het verder in balans brengen van taken en middelen.

De financiële ruimte die ontstaat door de Voorjaarsnota 2025 wordt benut als dekking voor de autonome groei van de kosten in de jeugdzorg. Tot en met 2027 is dit toereikend voor de ontwikkeling van prijs-, volume- en intensiteitseffecten.

Vanaf 2028 is nog sprake van diverse onzekerheden, bijvoorbeeld over wetgeving die benodigd is voor uitvoering van de hervormingsagenda, aanvullende compensatie van de tekorten, de indexatie van jeugdzorgkosten en een nieuw financieel arrangement voor jeugdzorg. In reactie hierop is opnieuw advies gevraagd aan de commissie van Ark over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028 (gereed: begin 2027). Ook stelt de VNG een begrotingsadvies op (gereed: mei 2025). In afwachting van de adviezen en meer duidelijkheid van het Rijk nemen we de ontwikkeling van volume en intensiteit vooralsnog op als onderdeel van het risicoprofiel.

In de tabel is opgenomen welke financiële effecten de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk naar verwachting heeft voor Delft.

Tabel: Effecten van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk voor Delft

Effecten Voorjaarsnota 2025 voor Delft (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Demping terugval gemeentefonds 2026		2.521	2.633	2.545	2.535
- Volumeacres 2025-2029 o.b.v. CEP 2025 (bijstelling)		290	618	525	741
- Prijsacres 2025 o.b.v. CEP 2025 (bijstelling)	2.322	2.187	2.152	2.125	2.100
Accres	2.322	2.477	2.770	2.650	2.841
- Tekorten voor rekening Rijk	1.900	2.100	2.000	2.000	2.000
- Groeipad maatregelen Hervormingsagenda		2.500	2.200	0	0
- Hervormingsagenda Jeugd (Aanvullende Post)		1.800	1.300	1.600	1.700
- Eigen bijdrage Jeugdzorg				-1.300	-1.300
- Sturen op trajectduur Jeugdzorg				-300	-300
- Indexeren opbrengst Hervormingsagenda				-2.500	-2.500
Jeugdzorg	1.900	6.400	5.500	-500	-400
Verlagen stelpost HA en maatregelen in VJN 2025		-2.500	-2.200	pm	pm
Schrappen stelpost jeugdzorg (arbitrage)		-1.245	-925	-1.096	-1.096
Uitstel vervanging abonnementstarief		pm			
Afrekening ruimte onder plafond BCF 2024	-722				
Totaal VJN 2025	3.500	7.653	7.778	3.599	3.880

De tabel is als volgt opgebouwd.

Demping terugval gemeentefonds 2026

In de Voorjaarsnota 2025 zijn structurele middelen opgenomen om de terugval van het gemeentefonds in 2026 te dempen (het 'ravijn'). Deze compensatie betreft het deel dat is toe te rekenen aan de financiering jeugd binnen het gemeentefonds.

Accres

Het gemeentefonds groeit ('accres') door actuele volume- en prijsontwikkelingen op basis van macro-economische cijfers in het Centraal Economisch Plan van het Centraal Planbureau (CPB, februari 2025).

Jeugdzorg

Een deel van de tekorten in de jeugdzorg vanaf 2025 wordt gecompenseerd (50%) evenals de oploep van de opbrengst van de hervormingsagenda in 2026 en 2027. In 2028 moet de volledige besparing van de Hervormingsagenda alsnog gerealiseerd worden.

In 2021 heeft arbitrage over tekorten in de jeugdzorg en het advies van de commissie van wijzen geleid tot een reservering (ministerie van Financiën, aanvullende post). Deze middelen zijn nu structureel beschikbaar gesteld.

Vanaf 2028 zijn nieuwe kortingen verwerkt, omdat het Rijk extra inkomsten bij gemeenten verwacht door eigen bijdragen in de jeugdzorg, sturen op trajectduur en hogere opbrengsten van de Hervormingsagenda Jeugd. Mogelijk mogen hiervoor op een later moment stelposten worden opgenomen, waardoor deze posten budgetneutraal worden.

Schrappen stelpost jeugdzorg (arbitrage)

Omdat de structurele middelen naar aanleiding van de arbitrage in 2021 verdeeld worden, vervalt de stelpost die hiervoor was geraamd in de begroting van Delft.

Verlagen stelpost HA en maatregelen in VJN 2025

Vorig jaar hebben we in de Kadernota 2024 een stelpost geraamd voor opbrengsten van de Hervormingsagenda. Omdat in de Voorjaarsnota 2025 de oploep van de opbrengsten van de Hervormingsagenda niet haalbaar wordt geacht, is het niet realistisch de stelpost volledig te handhaven. Welke opbrengst vanaf 2028 mogelijk is, moeten we nog nader bepalen, mede op basis van wettelijke mogelijkheden.

Uitstel vervanging abonnementstarief

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage wordt uitgesteld tot 1 januari 2027. De geplande uitname uit het gemeentefonds in 2026 wordt teruggedraaid en gaat nu pas in vanaf 2027. Ingeschat wordt dat tegenover het voordeel meerkosten van vergelijkbare omvang staan in de begroting van Delft.

Afrekening ruimte onder plafond BCF 2024

Het BTW compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. De ruimte die na de declaraties van

gemeenten onder dit plafond overblijft, wordt jaarlijks verdeeld. De definitieve afrekening van het voorschot in de septembercirculaire 2024 leidt tot een nadeel dat nu is verwerkt. Dit betekent dat de geïnventariseerde stuurmaatregel uit het Handelingsperspectief waarmee de stelpost BCF wordt opgehoogd met € 0,5 miljoen niet mogelijk is en dus ook niet wordt begroot.

Financiële positie

Naast een positief begrotingssaldo en het voldoen aan de eis van structureel evenwicht zijn wendbaarheid en weerbaarheid bepalend voor de financiële gezondheid van de gemeente.

Bij wendbaarheid gaat het erom hoe snel de gemeente de financiële huishouding kan afstemmen op veranderende opgaven of nieuwe financiële verhoudingen. Zo zijn bijvoorbeeld de lasten van afschrijving en rente weinig flexibel. Daarnaast is onderwijshuisvesting een wettelijke taak met beperkte beïnvloedbaarheid. Op basis van ervaringscijfers hebben we via financieel-technische maatregelen uit de vorige paragraaf bijgestuurd. Dit zogenaamde 'realistisch ramen' blijft een continu aandachtspunt. Hiernaast kan een nieuw bestuur andere accenten hebben en nieuwe prioriteiten stellen ('nieuw voor oud').

Financiële weerbaarheid draait om de omvang van de financiële buffer die nodig is om schommelingen en onverwachte ontwikkelingen op te vangen. De benodigde omvang hangt samen met de wendbaarheid. Een lage wendbaarheid vergt een hogere weerbaarheid, omdat het aanpassen van de financiële huishouding dan meer tijd kost. De weerbaarheid is vastgelegd in de Algemene reserve en moet zo nodig worden aangevuld wanneer deze weerbaarheidsreserve een te geringe omvang zou krijgen.

Financiële kengetallen

Deze kadernota wordt inzicht gegeven in de financiële kengetallen. De financiële kengetallen over belastingcapaciteit, grondexploitatie en structurele exploitatieruimte geven inzicht in de wendbaarheid van de gemeentelijke financiën. Tegelijkertijd geven kengetallen over schulden (netto schuldquote en gecorrigeerde netto schuldquote) en eigen vermogen (solvabiliteit) een helder beeld van de weerbaarheid.

Voor inzicht in de financiële positie schrijft het BBV zes financiële kengetallen voor. Een kengetal (of financiële ratio) is een verhoudingsgetal dat is opgebouwd uit exploitatie- en/of balanscijfers. Bij de kengetallen hoort een samenhangende beoordeling van de scores in relatie tot de signaleringswaarden die de provincie als financieel toezichthouder hanteert.

Tabel: Signaleringswaarden Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) 2020 gemeenten

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Ratio			
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	< 20%
grondexploitaties	< 20%	25%-35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	> 105%

De signaleringswaarden zijn geen doel, maar gelden als maximum (schuldquotes, grondexploitaties, belastingcapaciteit) of minimum (solvabiliteit, structurele exploitatieruimte) en fungeren als referentie voor de beoordeling. Voor meer toelichting op de betekenis van de verschillende indicatoren verwijzen we naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' van het Jaarverslag 2024.

Tabel: Financiële kengetallen Delft

Ratio's				
	Jaarrekening 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Netto schuldquote	32,3%	48,5%	47,5%	53,5%
Gecorrigeerde netto schuldquote	19,7%	34,6%	34,0%	39,5%
Solvabiliteitsratio	41,5%	46,6%	47,8%	46,8%
Kengetal grondexploitaties	0,3%	0,3%	-0,9%	-0,3%
Structurele exploitatieruimte	6,7%	3,6%	4,6%	0,4%
Belastingcapaciteit	113,5%	113,5%	113,5%	113,5%

De scores per kengetal zijn positief en overschrijden niet de signaleringswaarden uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten) van de provincie. Een uitzondering geldt voor het kengetal Belastingcapaciteit, waarvoor de score als 'risicovol' wordt geclassificeerd. Dit kengetal geeft inzicht in de belastingdruk (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) ten opzichte van het landelijk gemiddelde en daarmee in de ruimte voor belastingverhoging.

NB: 'Risicovol' heeft daarbij betrekking op de cijfermatige mogelijkheid om aanvullende inkomsten vanuit hogere woonlasten te kunnen realiseren, die als beperkt wordt gezien. Het zegt niet iets over de vrije politieke keuze die daarover is te maken.

Incidentele middelen

Hieronder bieden we een geactualiseerd beeld van de beschikbare incidentele middelen. Als vertrekpunt is de Kadernota 2023 opgenomen (het moment waarop werd gestart met deze weergave van incidentele middelen). Daarnaast is de stand uit de Programmabegroting 2025-2028 opgenomen. In de rechterkolom wordt de stand van zaken van deze kadernota weergegeven. Na aftrek van de eerder toegelichte extra incidentele reservering van € 15 miljoen voor de volgende bestuursperiode resteert een saldo van € 15 miljoen.

Tabel: Overzicht van incidentele dekkingsmiddelen

Incidentele dekkingsmiddelen			
Financiële ruimte	KN 2023	PB 2025-2028	KN 2025
Algemene reserve			
- Buffer	43.100	7.737	9.499
- Vrij besteedbare ruimte	27.097	33.756	38.709
Reserve Stad			
- Saldo	22.467	18.467	18.467
	96.391	59.960	66.675
Reservering			
1. Cofinanciering	-26.350	-14.550	-13.200
2. Opgave Delft-West	-10.000	-2.488	-1.949
3. Opgave IDD (Delft Zuid Oost)	-8.000	-	-
4. Museum Prinsenhof	-10.000	-10.000	-10.000
5. Gelatinebrug	-8.000	-8.000	-4.600
6. Begrotingssaldo 2025-2029	-24.000	-4.600	-6.800
7. Financiële ruimte betuursperiode 2026 e.v.			-15.000
	-86.350	-39.638	-51.549
Saldo incidentele ruimte	10.041	20.322	15.126

Het overzicht van incidentele middelen is als volgt opgebouwd. Het eerste deel van de tabel geeft (het verloop van) de oorsprong van de middelen weer. Het tweede deel laat (het verloop van) de reserveringen voor inzet van de incidentele middelen zien.

Algemene reserve

De buffer is in de Programmabegroting 2023-2026 gevormd door extra inkomsten uit het gemeentefonds (coalitieakkoord kabinet Rutte IV en Voorjaarsnota 2022). De buffer is als dekking gebruikt voor de opgaven Delft-West en Innovatiedistrict Delft en voor het nadelige begrotingssaldo in 2025.

Het saldo van de Algemene reserve is vrij besteedbaar na aftrek van de benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel) en de buffer. De vrij besteedbare ruimte is met name gestegen door een daling van het risicoprofiel. De verhouding tussen het risicoprofiel en de

beschikbare weerstandscapaciteit biedt een belangrijke indicatie van de weerbaarheid. Oftewel: hoe hoger de weerstandsratio, hoe meer vrij besteedbare ruimte er is in de algemene reserve. Per 31 december 2024 is de weerstandsratio 2,2 en daarmee, op grond van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 Gemeenten, als 'uitstekend' te karakteriseren.

Reserve Stad

Dit betreft het saldo van de reserve Stad, nadat rekening is gehouden met de afgesproken bijdragen aan projecten in het kader van het Fonds Delft 2040. De reserve Stad is bestemd voor een vitale, sterke en duurzame toekomst van Delft, hier horen ook de drie langjarige opgaven en cofinanciering bij Rijksbijdragen bij.

Cofinanciering

Vanwege de verplichte cofinanciering bij rijkssubsidies en andere subsidies wordt rekening gehouden met benodigde bijdragen vanuit de gemeente. De mutatie in deze kadernota hangt samen met de cofinanciering voor de aankoop Schieweg 13, voor de aanleg van de Gelatinebrug en deels voor de realisatie van het stadspark Schieoevers.

Opgave Delft-West

In de tabel wordt zichtbaar welke middelen nog gereserveerd zijn voor Delft-West (€ 1,949 miljoen) na de aanspraken tot dusver op deze reservering.

Opgave IDD

Zoals zichtbaar in de tabel is de reservering voor de opgave Innovatie District Delft (IDD) volledig benut.

Museum Prinsenhof

De reservering stelt de gemeente in staat om de continuïteit van het project te waarborgen.

Gelatinebrug

Bij de Kadernota 2023 is vanwege een verslechterde businesscase een reservering van € 8 miljoen aangelegd, in afwachting van de zoektocht naar externe bijdragen. Externe bijdragen vanuit de MRDH en het Rijk leiden tot een vrijval van € 3,4 miljoen, waardoor sprake is van een resterende reservering van € 4,6 miljoen.

Begrotingssaldo 2025-2029

In de reservering voor compensatie van een negatief begrotingssaldo is rekening gehouden met de bijstellingen die zijn verwerkt bij de septembercirculaire 2024, de Jaarstukken 2024 en de Kadernota 2026.

Financiële ruimte bestuursperiode 2026 e.v.

Voor toekomstige jaren is in deze kadernota voorgesteld om middelen te reserveren in lijn met de motie 'Verantwoord begroten, ruimte voor de toekomst', die de raad op 3 april 2025 heeft aangenomen. Naast de meerjarige spaarbedragen (zie eerdere toelichting daarop onder "Bouwstenen") wordt aanvullend een incidentele ruimte van € 15 miljoen gereserveerd.

BIJLAGE A STRATEGISCHE INVESTERINGSAGENDA (SIA)

Wat is een Strategische Investeringsagenda?

De stad blijft groeien en zich ontwikkelen. Dat uit zich in diverse opgaven, gebiedsontwikkelingen en beleidsambities. De Strategische Investeringsagenda (SIA) geeft inzicht in geplande investeringen en benodigde investeringen met een tijdhorizon tot 2040. Dit inzicht is belangrijk voor raad en college om keuzes te maken en te kunnen bijsturen op veranderende maatschappelijke, organisatorische en financiële omstandigheden. De SIA is beeldvormend, niet uitputtend en kan door (huidige en toekomstige) raad en college worden gebruikt als een dynamisch instrument om de besluitvorming vanaf de Kadernota 2026 te ondersteunen.

Een planhorizon die verder gaat dan het begrotings- en meerjarenbeeld is van belang, omdat de drie grote opgaven van de gemeente Delft (Delft-West, Innovatiedistrict Delft en de energietransitie) een lange doorlooptijd kennen. Dat geldt ook voor diverse gebiedsontwikkelingen en beleidsambities. En niet alleen de gemeente, ook partners om ons heen werken met een lange planhorizon. Zo heeft de gemeente Delft de afgelopen jaren forse (rijks)subsidies binnengehaald voor projecten met langere doorlooptijden. Denk bijvoorbeeld aan infrastructurele werkzaamheden met een bestedingsdoorlooptijd van 10 jaar, gekoppeld aan de realisatie van voldoende woningen.

Een Strategische Investeringsagenda met een langere planhorizon geeft inzicht in lange termijneffecten van bestaande, geplande en toekomstige investeringen. Zoals de benodigde realisatiekracht, de ontwikkeling van de kapitaallasten na de huidige planperiode en de gevolgen voor de financiële positie van de gemeente (financiële ruimte en balanspositie).

Het inzicht op basis van de SIA stelt ons in staat om vanuit een langetermijnperspectief integrale en realistische keuzes te maken, waarmee we rekening moeten houden met nadere beleidskeuzes, financiële mogelijkheden én de uitvoeringskracht van de organisatie, nu en in de toekomst. Dat doen we door iedere kadernota een SIA op te nemen en uit de SIA te selecteren over welke investeringen in ieder geval een besluit genomen moet worden. Het SIA kan ondersteunend zijn op het moment dat de raad een concrete investeringsbeslissing heeft te nemen.

Welke investeringen staan in de Programmabegroting 2025-2028?

Op de balans per 31 december 2024 staat een boekwaarde van onze huidige materiële vaste activa van ca. € 375 miljoen. Met het investeringsprogramma, zoals dat is opgenomen in de Programmabegroting 2025-2028, komt daar ca. € 600 miljoen bij. De kapitaallasten die voortvloeien uit dit investeringsprogramma stijgen de komende jaren en kennen een piek van € 34 miljoen per jaar in de jaren 2029 t/m 2031.

Bij de berekening van deze kapitaallasten is rekening gehouden met een stijgende rente. Dit leidt per saldo tot rentelasten in 2029 van € 7,62 miljoen. Voor het dekken van de

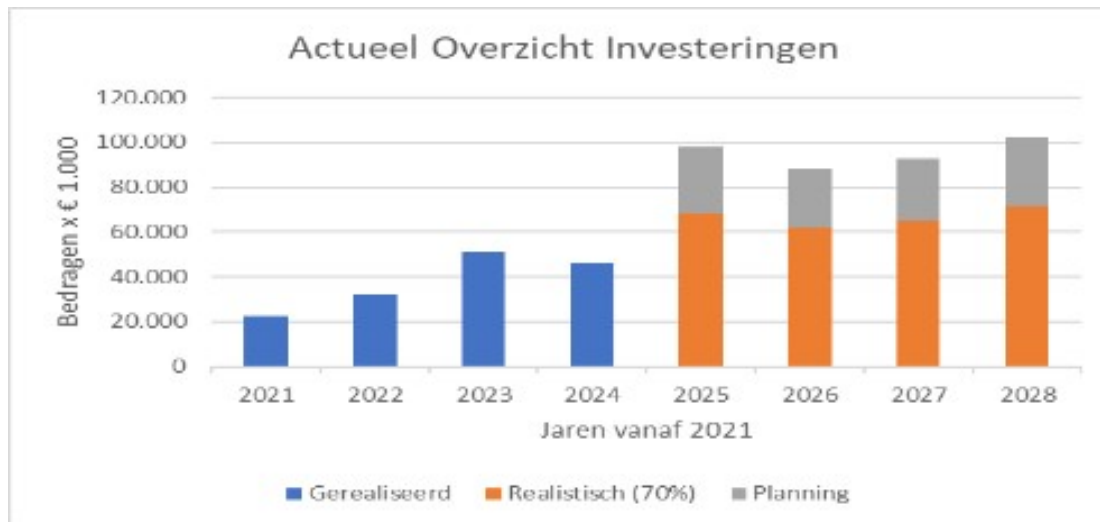
afschrijvingslasten is deels een jaarlijkse gemiddelde onttrekking van circa € 3,5 miljoen aan de reserve dekking kapitaallasten opgenomen. De reserve dekking kapitaallasten wordt in principe alleen gevuld en aangewend voor eenmalige investeringen (met andere woorden: niet voor investeringen die in de toekomst weer om vervangingsinvesteringen vragen). Het restant van de afschrijvingslasten komt ten laste van de jaarlijkse exploitatie.

Figuur: Ontwikkeling kapitaallasten 2024-2040

Het huidige investeringsprogramma laat jaarlijks in de verantwoording een onderschrijding zien ten opzichte van de geplande investeringsuitgaven, onder andere als gevolg van langdurige besluitvormingsprocedures, marktontwikkelingen en optimistisch ramen. Dit legt onbedoeld beslag op financiële ruimte voor kapitaallasten en vraagt elk jaar een herfasering van geplande investeringen. In het kader van realistisch ramen houden we in de programmabegroting rekening met een realisatie van 70% van de geplande investeringen. Een weergave hiervan is opgenomen in onderstaande tabel. De tabel toont de gerealiseerde investeringen in de afgelopen vier jaar (2021 t/m 2024) en de planning van de investeringen op basis van de vastgestelde Programmabegroting 2025-2028.

Figuur: Actueel overzicht investeringen

Over welke investeringen besluiten we deze kadernota?

In de Kadernota 2026 hebben we een aantal nieuwe investeringsvoorstellen opgenomen. Met de investeringsvoorstellen stijgt het vastgestelde investeringsprogramma uit de Programmabegroting 2025-2028 met ca. € 47 miljoen.

Tabel: Investeringsvoorstellen Kadernota 2026

Investeringsvoorstellen KN 2026	Bedragen x € 1.000	
MJOP facilitair	650	
Indexering Adaptieve mobiliteitsagenda (budgetneutraal)	682	SIA
Duurzame toekomst Westvest 9 (Erfgoed Delft)	10.137	
Westvest 9 (inrichting)	300	
Instandhouding theater De Veste	1.955	
Kruispunt Buitenhofdreef / P. van Hauwelaan	3.250	
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (budgetneutraal)	550	SIA
Verlenging Van gevel tot gevelaanpak	600	SIA
Verwerven Schieweg 13 (budgetneutraal)	1.350	SIA
Veld 51	1.000	
VMBO (budgetneutraal)	1.000	
IHP Onderwijs	29.512	SIA
Wissellocaties (budgetneutraal)	150	
Totaal	51.136	
Budgetneutraal MJB 2025-2029	3.732	
Saldo	47.404	

Om de kapitaallasten beheersbaar te houden, is het belangrijk dat we de ontwikkeling van de omvang hiervan volgen. De kapitaallasten als gevolg van de investeringsvoorstellen in de Kadernota 2026 stijgen vanaf 2026 met circa € 0,6 miljoen per jaar ten opzichte van de programmabegroting 2025-2028. Dit betekent dat de huidige piek aan kapitaallasten in de periode 2029-2031 op circa € 35 miljoen komt te liggen. Op een begroting met een totale omzet van circa € 500 miljoen is dit circa 7%.

Met financiële ruimte voor toekomstige investeringen hebben we in de Kadernota 2026 rekening gehouden door middel van reserveringen vanaf 2027.

Over welke investeringen in de Strategische Investeringsagenda moet nog besluitvorming plaatsvinden?

De SIA is opgebouwd vanuit de opgaven, gebiedsontwikkelingen en huidige beleidsinhoudelijke uitgangspunten. De totale bruto omvang van de SIA bedraagt circa € 1.400 miljoen. Van deze € 1.400 miljoen is ca. 27% (€ 400 miljoen) al gedekt door reguliere instandhoudingsinvesteringen (€ 200 miljoen) en diverse projecten (€ 200 miljoen) met reeds toegekende rijkssubsidies. Van het overige deel (ca. € 1.000 miljoen) blijft na aftrek van subsidies (Rijk, MRDH), evenals bijdragen van ontwikkelende partijen volgens de nota Kostenverhaal, een netto

investeringsaandeel over van ongeveer € 700 miljoen voor de gemeente Delft. Dit geldt uiteraard alleen als besloten wordt om de investeringen te doen, aanvullend op de investeringen uit de Programmabegroting 2025-2028 en de voorstellen in deze kadernota. De ingeslagen weg om medefinanciering van externe partners te verkrijgen is succesvol. Die wordt voortgezet.

Het indicatieve investeringsvolume van de SIA is gemiddeld € 110 miljoen per jaar (€ 1.357 miljoen in 12 jaar). Dit ligt ver boven het gerealiseerde investeringsvolume in 2023 en 2024 van gemiddeld € 45 miljoen. Het benadrukt de aanzienlijke financiële inzet en de realisatiekracht die nodig is. Let wel: bedragen in de SIA zijn indicatief en er moet nog veel worden uitgewerkt.

Over de nieuwe investeringen in de SIA hoeven we op korte termijn nog geen keuze te maken. Noodzakelijk geachte investeringen op de korte termijn zijn immers onderdeel van deze kadernota. Bij iedere kadernota wordt opnieuw de afweging gemaakt. Wat wel duidelijk is, is dat we te maken krijgen met (besluitvorming over) aanzienlijke investeringen en dat de kapitaallasten zullen stijgen naarmate de investeringen toenemen. Dit moet passen binnen de bestaande financiële kaders.

Indeling van de Strategische Investeringsagenda

Voor de investeringen in de SIA hebben we gekozen voor een indeling in drie verschillende categorieën:

1. Strategische Investerings: deze zijn gekoppeld aan de groei van de stad. Voorbeelden zijn onze drie grote opgaven, gebiedsontwikkelingen (Schieoevers/Innovatie District Delft), Mobiliteitsprogramma Delft 2040, ontwikkelplan Maatschappelijke voorzieningen en Integraal Huisvestingsplan Cultuur.
2. Verbeteren bestaande activa: voor diverse activa is alleen in stand houden niet meer voldoende. Renovatie, verduurzaming, maar ook toekomstbestendig maken van onze assets (zoals vastgoedbezit). Voorbeelden: Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting, Cultuur (Prinsenhof, Rietveldtheater, Theater de Veste) en overig gemeentelijk vastgoed.
3. In stand houden activa: betreft diverse beheerplannen binnen de Openbare Ruimte en de bedrijfsmiddelen.

Figuur: Overzicht investeringen 2025 t/m 2040

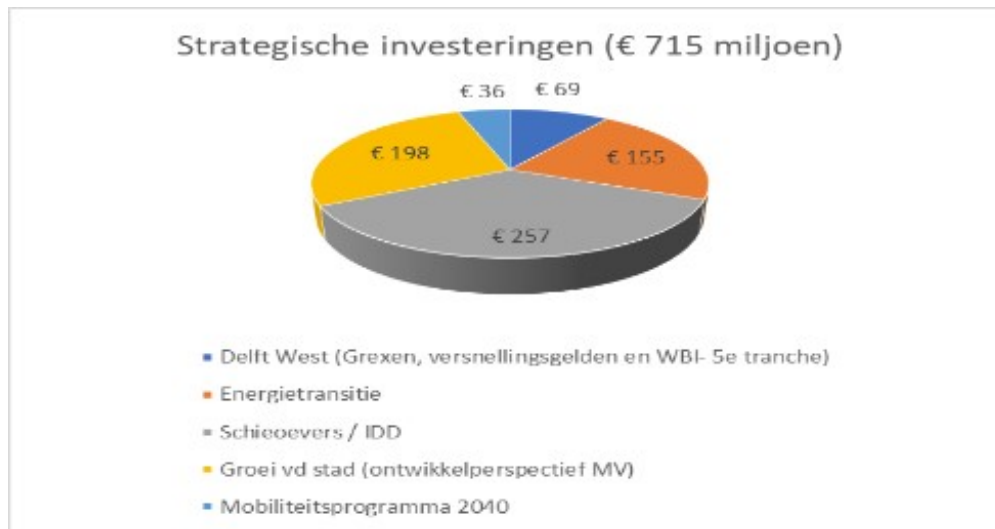

Voor de eerste twee categorieën van investeringen moeten we zorgvuldig keuzes maken en budgetten reserveren. Bij de besluitvorming houden we rekening met de financiële ruimte en met de uitvoeringskracht die nodig is om investeringen succesvol te realiseren. In de afgelopen jaren hebben we deze aanpak gevolgd bij grote ontwikkelingen zoals Schieoevers, Prinsenhof en de Gelatinebrug. Voor de derde categorie—het in stand houden van activa—ontvangt de gemeente in principe middelen via het gemeentefonds. Dit budget stelt ons in staat om bestaande voorzieningen te onderhouden.

Hieronder volgt een toelichting per categorie.

Categorie 1 - Strategische investeringen

Figuur: Specificatie van categorie 1, strategische investeringen

Leeswijzer: Deze categorie bevat ook projecten, waar al wel financiële ruimte voor is. Het gaat dan bijvoorbeeld om grondexploitaties, die de raad heeft vastgesteld en de verschillende infrastructurele projecten, waarvoor de afgelopen jaren ca. € 98 miljoen rijkssubsidie is binnengehaald.

Delft-West (grondexploitaties, versnellingsgelden en Woningbouwimpuls (WBI)-gelden) - ca. € 69 miljoen

Onderdeel van deze investeringen zijn onder andere de besteding van de versnellingsgelden en WBI-gelden binnen Delft-West (ca. € 25 miljoen). Inclusief cofinanciering van de gemeente gaat dat om een investering van € 45 miljoen. Ook de door de raad goedgekeurde grondexploitatie Kop van de Buitenhof valt hieronder. Dit geldt ook voor de grondexploitaties Gillis Delfia en de Reiger, die de raad nog moet vaststellen, en het project Hasseltlaan (facilitaire ontwikkeling).

Energietransitie - ca. € 155 miljoen

Het Rijk financiert gemeenten meerjarig, in ieder geval tot en met 2030, voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. De gemeente draagt financieel bij aan de aanleg van het Open Warmtenet vanuit het Fonds Delft 2040. Daarnaast heeft de gemeenteraad middelen beschikbaar gesteld voor het isolatieplan en warmte-uitvoeringsplannen. Met deze middelen is de fase tot 2030 financieel redelijk voorzien. Voor de fase 2030 tot 2040 (10.000 woningen Warmtenet 2e fase en 15.000 woningen isoleren) moeten we, gezien de ambities voor 2040, nog flinke stappen zetten om de doelstellingen te behalen. Daarvoor zijn investeringen nodig. Hier ligt een duidelijke rol voor de (rijks)overheid. Het bedrag ad € 155 miljoen is een zeer indicatieve (genormeerde) raming van mogelijke extra investeringen, die niet altijd (en zeker niet volledig) voor rekening van de gemeente komen. Voor dekking van investeringen wordt gekeken naar rijksoverheid, woningeigenaren, lokale overheid, marktpartijen en beleggers.

Schieoevers/Innovatiedistrict Delft (IDD) - ca. € 257 miljoen

In de (door)ontwikkeling van Schieoevers hebben we een fasering aangebracht: fase 1 tot 2030 en fase 2 van 2030 tot 2040. Met name voor die tweede fase zijn nog geen middelen toegekend, terwijl de opgave wel een lange-termijn-ambitie betreft. Onder dit bedrag vallen ook de investeringen (ca. € 128 miljoen) waarvoor wij subsidies (€ 73 miljoen) hebben binnengehaald.

Het betreffen vooral infrastructurele werkzaamheden en mobiliteitsmaatregelen, zoals hartlijn, park, fietstunnel onder het spoor en bijbehorende plankosten.

Groei van de stad (ontwikkelperspectief maatschappelijke voorzieningen) - ca. € 198 miljoen

Onze stad heeft voldoende, kwalitatief goede en betaalbare maatschappelijke voorzieningen nodig, die aansluiten op de wensen van de (toekomstige) bewoners en gebruikers. Ook de openbare voorzieningen kunnen bijdragen aan ontmoeten, ontwikkelen en meedoen voor alle Delftenaren. Een eerste indicatieve (grobe) raming vraagt om een investering van ca. € 198 miljoen. Dit betreft de volgende onderdelen: welzijn/ontmoeting, sport (binnensport, buitensport en zwemmen) en cultuur. Deze investeringen dienen nog geconcretiseerd te worden en komen niet altijd (en zeker niet volledig) voor rekening van de gemeente.

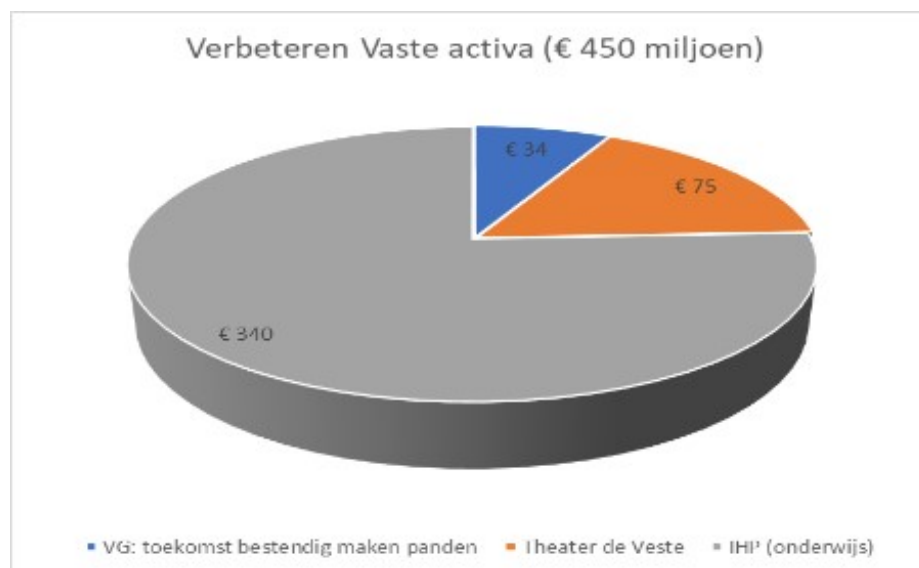
NB: Het ontwikkelperspectief is overkoepelend beleid voor maatschappelijke voorzieningen en diverse onderliggende sectoren. Voor wat Cultuur betreft zit hier een duidelijke link naar het IHP Cultuur. Op basis van het nog door de raad vast te stellen IHP Cultuur vindt een nadere uitwerking en concretisering plaats van de nog te maken keuzes.

Mobiliteitsprogramma 2040 - ca. € 36 miljoen (€ 3 miljoen per jaar)

Op 28 januari 2021 heeft de gemeenteraad het Mobiliteitsprogramma 2040 (MPD) vastgesteld. De Adaptieve Mobiliteitsagenda 2040 is het uitvoeringsprogramma voor het MPD. Hierin staan projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het MPD. In 2025 beginnen we met het actualiseren van de Adaptieve Mobiliteitsagenda voor 2026-2030. Deze middelen (ca. € 3 miljoen per jaar) kunnen ook gebruikt worden als cofinanciering/vliegwielen voor mobiliteitsprojecten, waarvoor we subsidie bij de MRDH kunnen krijgen.

Categorie 2 - Verbeteren Vaste activa

Figuur: Specificatie van categorie 2, verbeteren vaste activa

Vastgoed: toekomstbestendig maken panden – ca. € 34 miljoen

Ons eigen vastgoedbezit is op enig moment toe aan renovatie of sloop/nieuwbouw. Naast het reguliere onderhoud is een uitgangspunt dat na 25 jaar sprake kan zijn van renovatie en na 50 jaar van sloop/nieuwbouw, tenzij het een monument is. In de periode 2029 tot en met 2040 is naar de huidige inzichten in de vastgoedportefeuille voor 15 objecten een investeringsvolume van ca. € 34 miljoen geïnventariseerd. In de meeste gevallen zullen wij deze investeringen doorberekenen in de kostprijsdekkende huur.

De maatschappelijke functie van onze panden, waarin onze maatschappelijke partners meestal de activiteiten verzorgen, maakt echter dat niet altijd alle huisvestingskosten hieruit gedekt kunnen worden. Door middel van subsidie aan maatschappelijke activiteiten draagt de gemeente dan bij aan het behouden van deze activiteiten.

Theater de Veste - ca. € 75 miljoen

De raad heeft besloten om niet eerder dan in 2028 af te wegen of een volgende verkennende fase voor het project nieuwbouw Theater de Veste opgestart kan worden. Gezien de verwachte doorlooptijd van een mogelijk nieuwbouwproject voor een theater, kan het gebouw niet eerder dan in 2040 zijn deuren openen. Hoewel de omvang nog niet exact te bepalen is, gaan we in de SIA uit van een mogelijke investering van ca. € 75 miljoen.

IHP Onderwijs - ca. € 340 miljoen

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025-2041 geeft voor de opgave voor onderwijshuisvesting voor de eerste vier jaar een concrete planning en voor de jaren daarna een doorkijk voor 12 jaar.

De opgave onderwijshuisvesting in Delft is fors, net als in de rest van Nederland. De bekostiging vanuit het Rijk blijft ver achter bij wat nodig is om de inhaalslag op het gebied van onderwijshuisvesting te kunnen financieren. De totale opgave is terug te vinden in het IHP 2025-2041 en beslaat voor de periode (2029-2040) een bedrag van ca. € 340 miljoen.

Categorie 3 - In stand houden activa

Figuur: Specificatie van categorie 3, in stand houden activa

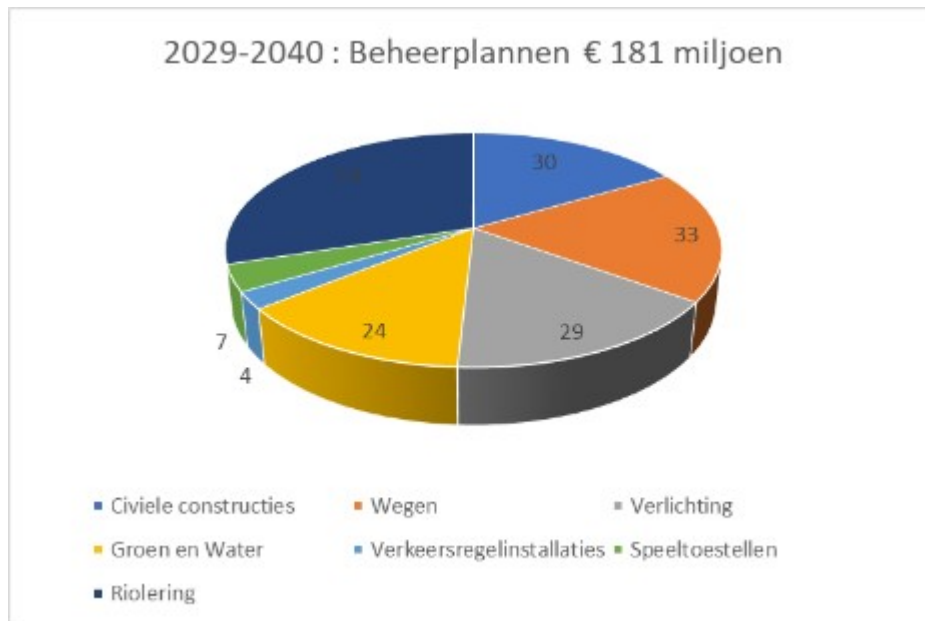
Beheerplannen openbare ruimte – ca. € 181 miljoen

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Een goede openbare ruimte draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van de gebruikers van de openbare ruimte. Op basis van het integrale beheersysteem en de diverse schouw- en inspectierondes worden via de beheerplannen keuzes gemaakt voor de instandhouding of vervanging en daarvoor benodigde middelen. In de binnenstad en het beschermd stadsgezicht hanteert Delft CROW-niveau "B"; in de overige delen van de stad CROW-niveau "C".

De beheerplannen geven op korte en middellange termijn (twintig jaar) aan wanneer welke onderhouds- en vervangingsmaatregelen genomen moeten worden om het kapitaalgoed in stand te houden. Voor de langere termijn hebben we de Nota Kapitaalgoederen opgesteld. Deze geeft een theoretische weergave van de vervangingsopgave voor de periode van twintig tot honderd jaar.

Indicatief is nu een bedrag ad € 181 miljoen opgenomen voor de periode 2029 tot en met 2040. Dit is geëxtrapoleerd als volgt verdeeld over de verschillende beheerplannen:

Figuur: Specificatie van beheerplannen 2029-2040

Bedrijfsmiddelen – ca. € 11 miljoen

Gemiddeld wordt ook voor ca. € 0,9 miljoen per jaar rekening gehouden met noodzakelijke investeringen in bedrijfsmiddelen. Daarbij kan gedacht worden aan (vervangings)investeringen parkeerautomaten, tractie, meubilair en ICT-voorzieningen.

Samenvatting

De SIA biedt een integraal en indicatief overzicht van lange-termijn-investeringen, gekoppeld aan de doelen en opgaven na de huidige planperiode (2029-2040). De SIA bestaat uit (1) strategische investeringen, (2) verbetering van bestaande activa en (3) Investeringsvoorstellen opgenomen uit de SIA, met name vervangingsinvesteringen (categorie 3) en onderwijshuisvesting (categorie 2).

Bruto heeft de SIA een omvang van circa € 1,4 miljard. Hiervan is € 0,4 miljard al financieel gedekt. Van het resterende deel (€ 1,0 miljard) blijft er, na aftrek van subsidies (Rijk, MRDH) en bijdragen van ontwikkelende partijen op basis van de nota Kostenverhaal, een netto investeringsaandeel van circa € 700 miljoen voor de gemeente Delft.

Keuzes over deze investeringen in de SIA moeten overwegend nog gemaakt worden en dat hoeft niet op de korte termijn. Het vergt in de toekomstige kadernota's een integrale afweging die rekening houdt met uitvoeringskracht (vanwege huidige onderschrijvingen) en financiële ruimte voor kapitaallasten (vanwege oplopende kapitaallasten). De huidige uitvoeringskracht leidt ertoe dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijks investeringsniveau tussen de € 45 en € 55 miljoen. Om in de komende jaren keuzes te kunnen maken voor wat betreft nieuwe investeringen zal in een volgend SIA inzichtelijk gemaakt worden hoe aan de beheersing van de omvang van investeringen/ kapitaallasten verder invulling kan worden gegeven.

BIJLAGE B1: 12E BEGROTINGSWIJZIGING (BEGROTINGSWIJZIGING KADERNOTA 2026)

Separaat document.

BIJLAGE B2. TOELICHTING OP 12E BEGROTINGSWIJZIGING (BEGROTINGSWIJZIGING KADERNOTA 2026)

De begrotingswijziging

De begrotingswijziging bij de Kadernota 2026 bevat voorstellen met de consequenties voor 2025 en verder.

De begrotingswijziging leidt tot bijstelling van de vastgestelde begroting 2025 (Programmabegroting 2025-2028). Op het voorblad van de begrotingswijziging staat een standaardtekst over het besluit tot wijziging van de vastgestelde begroting. De vaststelling van de begroting is gebeurd door middel van het raadsbesluit over de begroting in het voorafgaande jaar. De meerjarenraming wordt hierbij, formeel gezien, voor kennisgeving aangenomen.

In begrotingswijziging wordt, naast wijziging van het eerder vastgestelde begrotingsjaar, voor een compleet beeld ook inzicht gegeven in de meerjarige consequenties. In het begrotings- en meerjarenbeeld van de kadernota wordt hiermee vervolgens rekening gehouden. De formele vaststelling van die consequenties voor het meerjarenbeeld vindt plaats bij de vaststelling van de begroting voor het betreffende jaar.

Leeswijzer bij de begrotingswijziging:

- In de kolommen 'lasten' en 'baten' betekent een negatief bedrag lagere lasten (=voordeel) of lagere baten (=nadeel). Een positief bedrag betekent hogere lasten (=nadeel) of hogere baten (=voordeel).
- In de kolom 'saldo' betekent een negatief bedrag een nadeel en een positief bedrag een voordeel voor het begrotingssaldo.

Tekstuele toelichting op begrotingswijziging

In de toelichting hierna zijn de mutaties in de begrotingswijziging bij de Kadernota 2026 geordend per begrotingsprogramma. Onder de omschrijving van het voorstel is (tussen haakjes) een verwijzing opgenomen naar de bouwsteen in de kadernota waarop het voorstel betrekking heeft.

1. Raad

Vergaderkosten raad

(Bestaand beleid)

Als gevolg van aanzienlijke stijgende vergaderkosten wordt het budget structureel verhoogd.

Vertrouwenscommissie

(Bestaand beleid)

Overeenkomstig het raadsbesluit van 19 december 2024 worden incidentele middelen voor

2025 begroot. Het betreft kosten van vergoedingen voor de vergaderingen (conform Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers), externe begeleiding, huur locaties voor de gesprekken met de kandidaten en de installatievergadering van de nieuwe burgemeester.

2. Stad en bestuur

N.v.t.

3. Duurzame stad

Energietransitie

(Opgave)

Voor de opgave energietransitie is extra personele inzet noodzakelijk. Hiervoor worden incidenteel middelen tot en met 2027 beschikbaar gesteld. Er is in belangrijke mate dekking beschikbaar vanuit de Cdoke-middelen van het Rijk.

Circulaire economie

(Bestaand beleid)

In 2023 zijn we gestart met de uitvoering van de visie "Delft circulair in 2050" (2020) en hebben we de uitvoeringsagenda voor 2024 opgesteld. Voor 2026 zijn al middelen beschikbaar gesteld in de vorige kadernota. Voor het vervolg van de circulaire economie is een bedrag van circa € 200.000 per jaar benodigd. Voorgesteld wordt om in deze kadernota € 200.000 incidenteel te honoreren voor 2027. Het is daarna aan een nieuw college en gemeenteraad opnieuw een afweging te maken.

Groen en biodiversiteit en Geormerkte gelden stichting Groenfonds

(Bestaand beleid)

Vanuit de natuurbeschermingswet en de Natuur Herstelwet hebben we als gemeente een verplichting om hier invulling aan te geven. Dekking is beschikbaar vanuit het positieve saldo dat in 2025 resteert na opheffing van de Stichting Landschapsfonds Hof van Delfland, waarvan de middelen geormerkt zijn voor groen en biodiversiteit.

Initiatiefvoorstel Groene linten

(Moties en toezeggingen)

Dit betreft het amendement Niet bij de Schie alleen. Voor nu wordt besloten om middelen vrij te maken voor onderzoek en daarna de uitkomsten voor te leggen voor nadere bestuurlijke besluitvorming.

Vergroenen achter de gevel

(Moties en toezeggingen)

De klimaatmaat van De Papaver krijgt subsidie voor het uitvoeren van activiteiten om Delft klimaatbestendiger te maken door grijze versteende plekken te vergroenen. De inzet is gekoppeld aan rioleringswerkzaamheden en de gevel-tot-gevel-aanpak. In een wijk is dan een logisch moment om bewoners te bewegen tuinen te vergroenen, water te bergen en schaduw te creëren. De pilot zetten we door. Conform de motie 'Achter de gevel' worden incidenteel voor 2026 en 2027 middelen toegekend.

Delft-West: Circulair ambachtsnetwerk

(Opgaven)

Het Rijk heeft € 12,3 miljoen voor 4 jaar toegekend voor uitvoering van de aanvraag Regio Deal. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente samen met partners ook € 12,3 miljoen cofinanciering bijdraagt. In het kader van deze Regio Deal wordt subsidie verstrekt aan 6 initiatieven, w.o. het Circulaire ambachtsnetwerk.

Hiervoor was reeds € 25.000 begroot. Conform de besluitvorming over de subsidiebeschikkingen 2025 in het college van 17 december 2024 worden lasten (€ 411.000 subsidie) en baten (€ 411.000 inkomsten regiodeal) in de begroting 2025 verhoogd. Voor de 6 initiatieven is een bijdrage benodigd uit de reservering Delft-West (€ 539.000) (zie ook programma's Samenleven, onderwijs en cultuur, Werk en inkomen, Economie en vastgoed en Financiën).

4. Bereikbare stad

Reconstructie Kruispunt Buitenhofdreef/ P. van Hauwelaan

(Investerings)

De halte Diepenbrockstraat wordt verplaatst naar de Pierre van Hauwelaan en het kruispunt Buitenhofdreef/ Pierre van Hauwelaan wordt aangepast. De urgentie hiervan hangt vooral samen met de verkeersveiligheid). Aanpassing kruispunt zorgt verder voor:

- Een logischer vormgeving van het kruispunt.
- Ca. 500 m2 vrijkomende ruimte, voor bijvoorbeeld vergroening of stedelijke ontwikkeling.

Verplaatsing van de halte zorgt voor:

- Goede aansluiting van Kop van de Buitenhof op het openbaar vervoer.
- Stimuleren om autobezit en -gebruik te verminderen.
- Bereikbaar houden noordelijk deel Delft-West met OV met sterke afhankelijkheid van tramlijn 1.
- Toegankelijke/inclusieve halte op logische plek in OV-netwerk, met ruimte voor rolstoelen en kindervagens; ook van belang met het oog op de toenemende vergrijzing in Buitenhof.

Het gaat om een investering van € 10.750.000 met cofinanciering en een bijdrage vanuit de gemeente van € 6.000.000. Hiervan is € 2.750.000 reeds beschikbaar en aanvullend € 3.250.000 benodigd. Dit leidt tot een structurele kapitaallast in de begroting van € 19.000 in 2026 oplopend naar € 81.000 in 2030.

Adaptieve Mobiliteitsagenda

(Investerings)

Cijfers van het CBS tonen aan dat de kosten in de grond-, weg en waterbouw de afgelopen bovengemiddeld zijn gestegen. Daarom is het nodig om de investeringsbudgetten voor 2026 t/m 2028 te indexeren met jaarlijks 4%. Dit wordt gedekt vanuit de stelpost Inflatiecorrectie investeringen (zie programma Financiën).

5 Goed wonen

Actief grondbeleid

(Moties en toezeggingen)

Hiermee wordt een invulling gegeven van de motie Actief Grondbeleid. Om dit vorm te geven, is extra personeel bij de afdeling Vastgoed noodzakelijk. De inzet is deels te verhalen op projecten, daarnaast is er een financiële consequentie. Met het oog op herprioritering en minder inzet op andere onderwerpen, staat tegenover de uitbreiding voor de afdeling Vastgoed voor dat laatste deel een even grote gemeentebrede bezuinigingsopdracht van € 510.000 voor 2025, oplopend naar € 680.000 in 2026 tot € 850.000 vanaf 2027. Daarmee wordt het voorstel budgetneutraal (zie ook programma's Economie en vastgoed en Financiën).

Niet-voorzienbare plankosten Programma Schieoevers

(Opgaven)

Er worden extra plankosten gemaakt als gevolg van het (vooralsnog) uitblijven van een uitspraak van de Raad van State over het bestemmingsplan. Deze extra plankosten kunnen niet worden gedekt uit de opbrengsten van de anterieure overeenkomsten. Het laat een financieel resultaat zien van € 821.000 negatief.

Realisatie Woningbouw

(Moties en toezeggingen)

Met dit voorstel wordt invulling gegeven aan de motie Betaalbaarder wonen in Delft. We reserveren in 2026 en 2027 middelen om door te pakken op woningbouwversnelling en betaalbaarheid. Na deze incidentele inzet bezien we waar deze taken in de organisatie belegd kunnen worden.

Omgevingsvergunningen

(Bestaand beleid)

De invoering van de Omgevingswet, de Wet kwaliteitsborging van het bouwen en andere maatschappelijke ontwikkelingen leiden tot een verwachte terugloop van de legesbaten van omgevingsvergunningen. Daarom wordt voorgesteld de legesbaten met € 733.000 naar beneden aan te passen. Tegelijkertijd wordt een structurele verlaging op kosten van € 80.000 doorgevoerd en komt de jaarlijkse dotatie aan de voorziening ad € 194.000 te vervallen. Mede vanuit het uitgangspunt van kostendekkendheid wordt richting de Programmabegroting 2026-2029 verder naar de besparingsmogelijkheden aan de uitgavenkant gekeken.

Actualisatie Businesscase Programma Schieoevers

(Opgaven)

Onderliggende kostenramingen van het programma Schieoevers worden jaarlijks geïndexeerd naar het nieuwe prijspeil. Het resultaat laat een financieel saldo zien van € 876.000 negatief als gevolg van indexatie van de netto-investeringen (= investeringen minus verwachte subsidies). Dekking is beschikbaar vanuit de stelpost Nominale ontwikkeling (zie programma Financiën).

6. Schone en veilige stad**Waardevol grofvuil (Gesloten Circuit)**

(Bestaand beleid)

In deze kadernota besluiten wij over een inzet op 'Waardevol grofvuil' van jaarlijks € 300.000. Het doel is werken aan bewustwording dat grofvuil een waardevolle afvalstroom is. De

verwachting is dat de openbare ruimte schoner en veiliger wordt, omdat minder grofvuil op straat staat. En dat minder inzamelmomenten nodig zijn. Of deze besparingen voldoende zijn om de kosten van 'waardevol grofvuil' op te vangen, staat nog niet vast. De besparingen worden nog niet opgenomen, maar de lasten van € 300.000 moeten wel gedekt worden. Dat gebeurt door de afvalstoffenheffing te verhogen, zodat wij met deze extra baten de lasten kunnen dekken. Er wordt uitgegaan van een stijging van de afvalstoffenheffing vanaf 2026 om de lasten budgetneutraal te kunnen dekken.

UPV zwerfvalvergoeding

(Bestaand beleid)

De gemeente ontvangt een UPV-zwerfafvalvergoeding voor het terugdringen van Single-Use-Plastics in het zwerfafval. Een deel van de UPV-zwerfafvalvergoeding die de gemeente ontvangt, wordt ingezet voor de aanschaf, levering en plaatsing van 70 zelf-persende afvalbakken. De verwachte jaarlijkse exploitatiekosten voor onderhoud en service, schoonmaken en lediging kunnen meerjarig worden gedekt uit het restant van de vergoeding.

Verlenging gevel tot gevel aanpak

(Moties en toezeggingen)

Hiermee wordt een invulling gegeven aan de motie 'Gevel tot gevel'. Evenals diverse andere investeringsonderwerpen (zoals IHP Onderwijs, Adaptieve MobiliteitsAgenda) wordt een eerste volgende jaarschijf, voor 2028 (investeringsbedrag € 600.000), toegekend. Dit in verband met de aangenomen motie over dit onderwerp. De kapitaallasten hiervan ad € 26.000 die vanaf 2029 aan de orde zijn, worden in de Programmabegroting 2026-2029 verwerkt. Besluitvorming over eventuele nieuwe jaarschijven voor 2029 en verder laten we over aan een nieuwe raad.

Besparing uitvoeringskosten Beheer en onderhoud riolering

(Maatregelen Handelingsperspectief)

Op de materiële kosten is met ingang van 2026 een structurele besparing van € 100.000 mogelijk. Dit effect komt niet ten gunste van de algemene middelen, maar heeft een licht dempende werking op de ontwikkeling van de rioolheffing.

7. Gezonde en sociale stad

Toekomstbestendige JGZ

(Sociaal domein)

Het is onvermijdelijk om middelen beschikbaar te stellen voor de Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West (JGZ-ZHW), omdat zij haar preventieve taken goed moet kunnen blijven uitvoeren. Het structurele bedrag voor Delft van € 119.000 structureel vanaf 2025 is gebaseerd op een vaste verdeelsleutel in de regio.

Autonome groei jeugdzorg

(Sociaal domein)

De kosten voor jeugdzorg stijgen door prijs-, volume- en intensiteitseffecten. Hiermee is rekening gehouden t/m 2027, mede dankzij de extra middelen die zijn opgenomen in de Voorjaarsnota van het Rijk. Vanaf 2028 is uitsluitend met prijseffecten rekening gehouden. De volume- en intensiteitseffecten worden onderdeel van het risicoprofiel in de Programmabegroting 2026-2029.

Actualisatie WMO

(Sociaal domein)

Op de posten 'hulp bij het huishouden' en 'begeleiding' is sprake van een meerjarig voordeel op basis van ervaringscijfers.

Uitbetaling vrijval reserve Maatschappelijke opvang/Beschermd wonen/Begeleiding

(Sociaal domein)

Delft vervult een centrumgemeentefunctie in de DWO-regio en ontvangt middelen voor de DWO-regio. Als middelen overblijven, dan worden deze opgenomen in de bestemmingsreserve Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Deze kadernota wordt besloten om het regiodeel van de reserve te actualiseren en voor de reguliere kosten maatschappelijke opvang en wonen middelen te onttrekken uit de bestemmingsreserve Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Voor het regiodeel wordt een vrijval van € 6,2 miljoen voorgesteld (zie programma Financiën), waarvan € 3 miljoen ten gunste van Delft. Het resterende deel van €3,2 miljoen wordt na besluitvorming van de raad over de Kadernota 2026 aan de overige regiogemeenten uitgekeerd.

Correctie meicirculaire 2024 Nationaal actieplan dakloosheid en WMO beschermd wonen regio

(Sociaal domein)

Bij de meicirculaire 2024 is besloten structureel € 379.000 voor Maatschappelijke Opvang (MO) en structureel € 1,08 miljoen voor Beschermd Wonen (BW) in de bestemmingsreserve MO-BW te storten. Het is niet wenselijk deze structurele verhoging van budgetten in een reserve te storten, omdat hier reguliere kosten uit gedekt moeten worden. De budgetneutrale dekking zit in het schrappen van de jaarlijks begrote toevoegingen aan de reserve MO-BW. De tegenhanger hiervan is verwerkt op het programma Financiën.

Besparing uitvoeringskosten Sociaal domein

(Maatregelen Handelingsperspectief)

Binnen de huidige uitvoeringskosten gerelateerd aan het sociaal domein zetten we per 2027 in op het vinden van een besparing van structureel € 100.000. Dit doen we vanuit de transitie richting de sociale basis en de daaruit volgende herinrichting, waar onder andere sprake zal zijn van ontschotting.

8. Samenleven, onderwijs en cultuur**Duurzame toekomst van Westvest 9 en herhuisvesting Erfgoed**

(Moties en toezeggingen en Investerings)

In eerdere kadernota's en de Programmabegroting 2025-2028 is besloten om voorbereidingen te treffen voor de herhuisvesting van Erfgoed Delft. Deze kadernota wordt besloten dat Erfgoed haar dienstverlenings- en publieksconcept voortaan gaat uitvoeren op een nieuwe, zichtbare en publiek toegankelijke locatie op de Westvest 9. Hiermee wordt invulling gegeven aan de vastgestelde Erfgoednota en vindt verduurzaming en verbetering plaats van het monument Westvest 9. De investering voor verbouwing, verduurzaming en primaire inrichting bedraagt € 10,137 miljoen. Verder speelt een vereiste investering van € 0,3 miljoen voor inventaris van de publieksruimten en algemene kantoorvoorzieningen voor de nieuwe ruimten. Daarnaast zijn geactualiseerde exploitatielasten aan de orde. Een nadere specificatie hiervan is te vinden in een separaat raadsstuk dat over dit onderwerp aan de raad wordt gezonden. Hiermee wordt ook

invulling gegeven aan de motie 'Duurzame toekomst van Westvest 9 / Herhuisvesting Erfgoed Delft' (zie ook programma Economie en vastgoed en Overhead).

Wijkregie / Licht-programmatische aanpak in de wijk

(Moties en toezeggingen)

Nu de resultaten van de programmatische aanpak in Delft-West zichtbaar worden, hebben we besloten een licht programmatische aanpak in te gaan zetten in onze andere wijken. Dit voorstel gaat over de inzet van programmatische wijkaanpak in onze andere wijken, in lichte vorm. We reserveren in 2026 incidenteel €293.000 ten behoeve van de inzet van wijkregisseurs en hun werkbudget. Hiermee wordt invulling gegeven aan toezegging T22110.4.1.12 en motie 4.1.17. Onze nieuwe welzijnsorganisatie wordt komende periode ook ingericht. Hierna is beter te beoordelen of, en zo ja, hoeveel inzet nodig is voor een gemeente als Delft en in welke mate dat op termijn is te integreren in bestaande capaciteit.

Veld 51 - kapitaallasten (Sportpark Kerkpolder)

(Investerings)

Door het opnieuw aanleggen van veld 51 wordt de capaciteit van de voetbalsport op orde gebracht en een impuls gegeven aan de ontwikkeling van Delft-West. De gemeente kan hier ook bewegingsonderwijs faciliteren en het veld kan een wijkfunctie vervullen voor Delft-West. Het gaat om een investering vanuit de gemeente van € 1.000.000. Dit leidt tot een structurele last in de begroting van € 70.000 vanaf 2026.

Beheerplan buitensport

(Bestaand beleid)

Onvermijdelijk vanwege kostenstijgingen voor het beheer en onderhoud van bestaande sportvelden en buitensportaccommodaties. Dit wordt structureel verwerkt.

Tijdelijke gymzaal GGZ

(Bestaand beleid)

Voor de bouw van het sportcentrum Maria Duystlaan worden de huidige scholen en gymzaal gesloopt aan de Maria Duystlaan 2-4. Er is in dit gebied geen andere gymzaal (binnen de verwijsafstand) beschikbaar. Op het terrein van de GGZ kan een tijdelijke voorziening worden gerealiseerd. Deze kadernota stelt hiervoor middelen beschikbaar, namelijk € 800.000 verspreid over vier jaar.

Planvormingskosten Sportcentrum Maria Duyst

(Bestaand beleid)

In deze kadernota zijn aanvullende middelen gereserveerd om de realisatie van het sportcentrum Maria Duystlaan medio 2028 door Sportfondsen mogelijk te maken. In juni 2021 heeft het college een besluit genomen over het Ontwikkelplan Maria Duystlaan. Onderdeel van die besluitvorming waren twee overeenkomsten (samenwerkingsovereenkomst en overeenkomst financiële kaders) tussen de gemeente Delft en Sportfondsen Delft. Betreft "uitvoeren en afmaken".

Oplossen geluidsproblematiek OPEN

(Bestaand beleid)

Deze kadernota stellen wij in 2025 en 2026 eenmalig middelen beschikbaar om de

geluidsoverlast door activiteiten van OPEN voor omwonenden tegen te gaan, ook vanwege de wettelijke verplichting hiertoe. Het gaat om een financiële bijdrage voor het aanbrengen van geluidsisolatie van in totaal € 234.000.

Aanvulling sanering sportpark Tanthof

(Bestaand beleid)

De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) heeft de gemeente, naar aanleiding van een handhavingsverzoek, een last onder dwangsom opgelegd in verband met de sanering van een geval van bodemverontreiniging op Sportpark Tanthof-Zuid. De saneringswerkzaamheden moeten vóór 1 september 2025 zijn uitgevoerd. Om de bron van de bodemverontreiniging en daarmee het risico op herhaling van bodemverontreiniging weg te nemen, worden de betreffende velden vervroegd vervangen door kunstgrasvelden. Voor de extra kosten van afvoer en verwerking van de vervuilde grond moet het budget worden opgehoogd.

Wissellocatie VMBO

(Bestaand beleid)

Op het vmbo Krakeelpolder is een ruimte-overschot, dat kan worden ingezet als wissellocatie voor de uitvoering van het IHP. Om dit geschikt te maken als wissellocatie is een eenmalige investering nodig, die gedekt wordt vanuit de reserveringen in het IHP 2025-2028. Daarnaast wordt ruimte gevonden binnen het programma Samenleven, Onderwijs en Cultuur.

Wissellocaties algemeen

(Bestaand beleid)

Bij een bouw of bij renovatie is tijdelijke huisvesting nodig, die lastig te vinden is in een compacte stad als Delft. Middelen vanuit de bestaande reserve Onderwijshuisvesting worden beschikbaar gesteld. Mocht blijken dat deze ontoereikend zijn, dan worden eventuele extra kosten binnen het programma Samenleven, Onderwijs en Cultuur opgevangen.

Delft-West: Rijke Leerdag, cultuur, wijkuniversiteit, SMD

(Opgaven)

Het Rijk heeft € 12,3 miljoen voor 4 jaar toegekend voor uitvoering van de aanvraag Regio Deal. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente samen met partners ook € 12,3 miljoen cofinanciering bijdraagt. In het kader van deze Regio Deal wordt subsidie verstrekt aan 6 initiatieven, w.o. Rijke Leerdag, cultuur, wijkuniversiteit en SMD. Hiervoor was reeds € 148.000 begroot. Conform de besluitvorming over de subsidiebeschikkingen 2025 in het college van 17 december 2024 worden lasten (€ 1,194 miljoen subsidie) en baten (€ 983.000 inkomsten regiodeal) in de begroting 2025 verhoogd. Voor de 6 initiatieven is een bijdrage benodigd uit de reservering Delft-West (€ 539.000) (zie ook programma's Duurzame stad, Werk en inkomen, Economie en vastgoed en Financiën).

9. Werk en inkomen

Oekraïne

(Sociaal domein)

Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangt de gemeente middelen vanuit het Rijk, die niet volledig besteed worden. De middelen die vrijvallen, worden gereserveerd voor de beoogde bouw van flexwoningen aan de Brasserskade. Vanuit programma Werk en Inkomen

wordt een voordeel ingeboekt van € 3 miljoen. Dit voordeel van € 3 miljoen wordt gestort in de reserve Beleid & Uitvoering, bedoeld voor de flexwoningen aan de Brasserskade. Per saldo heeft dit geen effect op het meerjarenbeeld.

BUIG

(Sociaal domein)

Incidentele vrijval van de middelen die worden overgehouden op de loonkostensubsidie en Werkse!.

Arbeidsparticipatie

(Sociaal domein)

Structurele vrijval doordat minder inwoners op een arbeidsparticipatieplaats geplaatst zijn dan vooraf ingeschat.

Wet Inburgering uitvoeringskosten

(Sociaal domein)

Middelen vanuit het Rijk zijn ontoereikend voor de uitvoering van de Wet Inburgering. Om de wet te kunnen blijven uitvoeren, worden aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Hiermee voorkomen we dat de gemeente geconfronteerd wordt met een gebrek aan inburgering en bijbehorende maatschappelijke en financiële gevolgen.

Studietoelage

(Sociaal domein)

Het Rijk heeft sinds 1 april 2022 veranderingen doorgevoerd in de studietoelage. De voorwaarden om in aanmerking te komen voor studietoelage zijn verruimd. De normbedragen voor de studietoelage worden nu ook landelijk bepaald en liggen hoger dan de bedragen die we als gemeente eerder verstrekten. Het Rijk heeft geen extra middelen beschikbaar gesteld voor gemeenten om deze studietoelage te kunnen dekken. Het structureel tekort op deze post neemt toe met € 250.000. Ook andere studentensteden kampen met een tekort op deze post. De financiële consequenties 2025 en 2026 zijn verwerkt in deze kadernota. Daarna is het afhankelijk van de uitkomsten van de lobby bij het Rijk en wordt op basis van de ervaringscijfers van de gemeente nader bezien hoeveel eventueel extra structureel nodig is.

Delft-West: Buurtfabriek

(Opgaven)

Het Rijk heeft € 12,3 miljoen voor 4 jaar toegekend voor uitvoering van de aanvraag Regio Deal. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente samen met partners ook € 12,3 miljoen cofinanciering bijdraagt. In het kader van deze Regio Deal wordt subsidie verstrekt aan 6 initiatieven, w.o. de buurtfabriek. Hiervoor was reeds € 199.000 begroot. Conform de besluitvorming over de subsidiebeschikkingen 2025 in het college van 17 december 2024 worden lasten (€ 1,062 miljoen subsidie) en baten (€ 904.000 inkomsten regiodeal) in de begroting 2025 verhoogd. Voor de 6 initiatieven is een bijdrage benodigd uit de reservering Delft-West (€ 539.000) (zie ook programma's Duurzame stad, Samenleven, onderwijs en cultuur, Economie en vastgoed en Financiën).

10. Economie en vastgoed

Actief grondbeleid

(Moties en toezeggingen)

Hiermee wordt een invulling gegeven van de motie Actief Grondbeleid. Om dit vorm te geven, is extra personeel bij de afdeling Vastgoed noodzakelijk. De inzet is deels te verhalen op projecten, daarnaast is er een financiële consequentie. Met het oog op herprioritering en minder inzet op andere onderwerpen, staat tegenover de uitbreiding voor de afdeling Vastgoed voor dat laatste deel een even grote gemeentebrede bezuinigingsopdracht van € 510.000 voor 2025, oplopend naar € 680.000 in 2026 tot € 850.000 vanaf 2027. Daarmee wordt het voorstel budgetneutraal (zie ook programma's Goed wonen en Financiën).

Duurzame toekomst van Westvest 9 en herhuisvesting Erfgoed

(Moties en toezeggingen en Investerings)

In eerdere kadernota's en de Programmabegroting 2025-2028 is besloten om voorbereidingen te treffen voor de herhuisvesting van Erfgoed Delft. Deze kadernota wordt besloten dat Erfgoed haar dienstverlenings- en publieksconcept voortaan gaat uitvoeren op een nieuwe, zichtbare en publiek toegankelijke locatie op de Westvest 9. Hiermee wordt invulling gegeven aan de vastgestelde Erfgoednota en vindt verduurzaming en verbetering plaats van het monument Westvest 9. De investering voor verbouwing, verduurzaming en primaire inrichting bedraagt € 10,137 miljoen. Verder speelt een vereiste investering van € 0,3 miljoen voor inventaris van de publieksruimten en algemene kantoorvoorzieningen voor de nieuwe ruimten. Daarnaast zijn geactualiseerde exploitatielasten aan de orde. Een nadere specificatie hiervan is te vinden in een separaat raadsstuk dat over dit onderwerp aan de raad wordt gezonden. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de motie 'Duurzame toekomst van Westvest 9 / Herhuisvesting Erfgoed Delft' (zie ook programma's Samenleven, onderwijs en cultuur en Overhead).

Plan Instandhoudingsonderhoud Theater de Veste**Plan Instandhoudingsonderhoud Theater de Veste – kapitaallasten**

(Moties en toezeggingen en Investerings)

De raad heeft het college de opdracht gegeven een voorstel voor de tijdelijke instandhouding in deze op te nemen. Deze kadernota besluiten we middelen beschikbaar te stellen voor de instandhouding van Theater de Veste, zodat we het gebouw de komende jaren kunnen blijven inzetten voor het theater. Het gaat om € 1.955.000. De afschrijvingstermijn van deze investering is conform de financiële verordening 25 jaar, terwijl op dit moment voortzetting van 15 jaar is beoogd.

Red de REV

(Moties en toezeggingen)

In deze kadernota besluiten wij om onze inzet op het programma betaalbare bedrijfsruimte te continueren. Dit draagt bij aan het accent Economische kracht en een bruisende stad. En betreft de uitvoering van de motie 'Red de REV: programma betaalbare bedrijfsruimte'.

Vastgoedbedrijf analyse

(Bestaand beleid)

Als eigenaar van de panden zien wij dat de onderhoudslasten voor het klein onderhoud van het gemeentelijke vastgoed blijven stijgen, waardoor wij genoodzaakt zijn de dotatie aan de onderhoudsvoorziening structureel op te hogen (€ 195.000 structureel). Omdat daarnaast ook exploitatielasten (fluctuerend over de verschillende jaren) hoger zijn, is de dotatie per saldo lager (zie ook programma Overhead).

Evenementen

(Bestaand beleid)

Bij evenementen kan sprake zijn van enorme stijgende kosten en continuïteitsproblemen. Voor 2026 en 2027 gaan we elk jaar nog € 150.000 toekennen zodat het bestaande evenementenaanbod wordt behouden, toekomstbestendig is en dat er ruimte is voor nieuwe initiatieven in de wijken die bijdragen aan een volwaardig aanbod.

Delft-West: Boostlabs

(Opgaven)

Het Rijk heeft € 12,3 miljoen voor 4 jaar toegekend voor uitvoering van de aanvraag Regio Deal. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente samen met partners ook € 12,3 miljoen cofinanciering bijdraagt. In het kader van deze Regio Deal wordt subsidie verstrekt aan 6 initiatieven, w.o. boostlabs. Hiervoor was reeds € 80.000 begroot. Conform de besluitvorming over de subsidiebeschikkingen 2025 in het college van 17 december 2024 worden lasten (€ 850.000 subsidie) en baten (€ 680.000 inkomsten regiodeal) in de begroting 2025 verhoogd. Voor de 6 initiatieven is een bijdrage benodigd uit de reservering Delft-West (€ 539.000) (zie ook programma's Duurzame stad, Samenleven, onderwijs en cultuur, Werk en inkomen en Financiën).

11. Financiën, algemene dekkingsmiddelen en overhead

Actief grondbeleid

(Moties en toezeggingen)

Hiermee wordt een invulling gegeven van de motie Actief Grondbeleid. Om dit vorm te geven, is extra personeel bij de afdeling Vastgoed noodzakelijk. De inzet is deels te verhalen op projecten, daarnaast is er een financiële consequentie. Met het oog op herprioritering en minder inzet op andere onderwerpen, staat tegenover de uitbreiding voor de afdeling Vastgoed voor dat laatste deel een even grote gemeentebrede bezuinigingsopdracht van € 510.000 voor 2025, oplopend naar € 680.000 in 2026 tot € 850.000 vanaf 2027. Daarmee wordt het voorstel budgetneutraal (zie programma's Goed wonen en Economie en vastgoed).

Inzet reserve Maatschappelijke opvang/Beschermd wonen/Begeleiding

(Sociaal domein)

Delft vervult een centrumgemeentefunctie in de DWO-regio en ontvangt middelen voor de DWO-regio. Als middelen overblijven, dan worden deze opgenomen in de bestemmingsreserve Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Deze kadernota wordt besloten om het regiodeel van de reserve te actualiseren en voor de reguliere kosten maatschappelijke opvang en wonen middelen te onttrekken uit de bestemmingsreserve Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Voor het regiodeel wordt een vrijval van € 6,2 miljoen voorgesteld, waarvan € 3 miljoen ten gunste van Delft. Het resterende deel van € 3,2 miljoen wordt na besluitvorming van de raad over de Kadernota 2026 aan de overige regiegemeenten uitgekeerd (zie programma Gezonde en sociale stad).

Delft-West: onttrekking Algemene reserve

(Opgaven)

Het Rijk heeft € 12,3 miljoen voor 4 jaar toegekend voor uitvoering van de aanvraag Regio Deal. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente samen met partners ook € 12,3 miljoen cofinanciering bijdraagt. In het kader van deze Regio Deal wordt subsidie verstrekt aan 6 initiatieven (zie

programma's Duurzame stad, Samenleven, onderwijs en cultuur, Werk en inkomen en Economie en vastgoed). Conform de besluitvorming over de subsidiebeschikkingen 2025 in het college van 17 december 2024 worden lasten (subsidies) en baten (inkomsten regiodeal) in de begroting 2025 verhoogd. Voor de 6 initiatieven is een bijdrage benodigd uit de reservering Delft-West (€ 539.000).

MJOP Facilitair

(Bestaand beleid en Investerings)

Om het facilitaire deel van het gemeentelijk vastgoed op orde te houden, zijn meerjarige stortingen en onttrekkingen uit een egaliseringsreserve noodzakelijk. Onderdeel van het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) is een investering ad € 650.000 voor de wettelijk verplichte ledverlichting (uitvoering in 2025-2026).

Correctie meicirculaire 2024 Nationaal actieplan dakloosheid en WMO beschermd wonen regio

(Sociaal domein)

Bij de meicirculaire 2024 is besloten structureel € 379.000 voor Maatschappelijke Opvang (MO) en structureel € 1,08 miljoen voor Beschermd Wonen (BW) in de bestemmingsreserve MO-BW te storten. Nu worden deze middelen onttrokken en als budget geraamd in het programma Gezonde en sociale stad.

Gemeentefonds – groei van de stad

(Maatregelen Handelingsperspectief)

De prognose van de baten vanuit het Gemeentefonds is geactualiseerd voor de groei van de stad. Voorheen werd de raming voor de groei alleen tot en met jaar t+2 geraamd (waarbij t het lopende jaar is). Vanaf nu nemen we de geprognosticeerde groei van de maatstaven mee van de afdeling Onderzoek en Statistiek: naast t+2 (2027) ook t+3 (2028) en t+4 (2029). Dat doen we voor 90% (2027) en voor 80% (2028 en 2029) vanwege de onzekerheden die bij prognoses meespelen.

Reservering – Groei van de stad

(Reservering (t.l.v. Gemeentefonds – Groei van de stad)

Meerjarige financiële ruimte wordt gecreëerd van € 4 miljoen voor 2027 en € 7,5 miljoen per jaar voor 2028 en 2029. De dekking hiervoor wordt gevonden door de extra Gemeentefondsbatens die we verwachten door de groei van de stad en andere maatregelen uit het handelingsperspectief.

Gemeentefonds – verrekening oude jaren

(Maatregelen Handelingsperspectief)

De prognose van de baten vanuit het Gemeentefonds is geactualiseerd voor de verrekening oude jaren. Jaarlijks past het Rijk een verrekening voor oude jaren toe, die standaard positief uitpakt. Op basis van een meerjarige analyse is het verantwoord dat we dit voortaan ook ramen.

Inzet stelpost Inflatiecorrectie investeringen

(Investerings)

Het voorstel Adaptieve mobiliteitsagenda (zie programma Bereikbare stad) wordt budgetneutraal verwerkt door dekking ten laste van de stelpost Inflatiecorrectie.

Inzet stelpost Nominale ontwikkeling

(Opgaven)

Het voorstel Actualisatie businesscase Programma Schieoevers (zie programma Goed wonen) wordt budgetneutraal verwerkt door dekking ten laste van de stelpost Nominale ontwikkeling.

Realistisch ramen o.b.v. rekeningresultaten 2021-2024

(Maatregelen Handelingsperspectief)

Op basis van een analyse van jaarrekeningresultaten is het verantwoord om het incidentele begrote bedrag van € 2,35 miljoen in 2025 voor 2026 en verder op € 2,5 miljoen te ramen. De verhoging is mogelijk door verder gestegen parkeeropbrengsten. De nadere verdeling wordt in de programmabegroting 2026-2029 verwerkt. Ook komende jaren blijft het realistisch ramen een belangrijk speerpunt.

Inzet Incidentele dekkingsmiddelen

(Opgaven)

Het voorstel Vrijgeven gereserveerde middelen verwerving Schieweg 13 (zie programma Goed wonen) wordt budgetneutraal verwerkt door dekking ten laste van de incidentele dekkingsmiddelen voor cofinanciering.

Duurzame toekomst van Westvest 9 en herhuisvesting Erfgoed

(Moties en toezeggingen en Investerings)

In eerdere kadernota's en de Programmabegroting 2025-2028 is besloten om voorbereidingen te treffen voor de herhuisvesting van Erfgoed Delft. Deze kadernota wordt besloten dat Erfgoed haar dienstverlenings- en publieksconcept voortaan gaat uitvoeren op een nieuwe, zichtbare en publiek toegankelijke locatie op de Westvest 9. Hiermee wordt invulling gegeven aan de vastgestelde Erfgoednota en vindt verduurzaming en verbetering plaats van het monument Westvest 9. De investering voor verbouwing, verduurzaming en primaire inrichting bedraagt € 10,137 miljoen. Verder speelt een vereiste investering van € 0,3 miljoen voor inventaris van de publieksruimten en algemene kantoorvoorzieningen voor de nieuwe ruimten. Daarnaast zijn geactualiseerde exploitatielasten aan de orde. Een nadere specificatie hiervan is te vinden in een separaat raadsstuk dat over dit onderwerp aan de raad wordt gezonden. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de motie 'Duurzame toekomst van Westvest 9 / Herhuisvesting Erfgoed Delft' (zie ook programma's Samenleven, onderwijs en cultuur en Economie en vastgoed).

Vastgoedbedrijf analyse

(Bestaand beleid)

Als eigenaar van de panden zien wij dat de onderhoudslasten voor het klein onderhoud van het gemeentelijke vastgoed blijven stijgen, waardoor wij genoodzaakt zijn de dotatie aan de onderhoudsvoorziening structureel op te hogen (€ 195.000 structureel). Omdat daarnaast ook exploitatielasten (fluctuerend over de verschillende jaren) hoger zijn, is de dotatie per saldo lager (zie ook programma Economie en Vastgoed).

Besparing uitvoeringskosten Informatisering en automatisering

(Maatregelen Handelingsperspectief)

Binnen Informatievoorziening zijn besparingsmogelijkheden gezien. Op basis van voorgaande jaren is naar huidige inzichten vanaf 2026 een besparing van € 100.000 structureel te realiseren binnen de afdeling Informatietechnologie.

Besparing uitvoeringskosten Juridische zaken

(Maatregelen Handelingsperspectief)

Binnen de afdeling Juridische Zaken wordt een besparing gerealiseerd door (na een pensionering) een vacature voor een parttime juridisch adviseur niet te vervullen. Dit levert lagere kosten op van in 2025 € 25.000 (gedeeltelijk jaar) en vanaf 2026 structureel € 65.000 (volledig jaar).

BIJLAGE C1: 1E ALGEMENE RAADSBEGROTINGSWIJZIGING 2026

Separaat document.

BIJLAGE C2. TOELICHTING OP 1E ALGEMENE RAADSBEGROTINGSWIJZIGING 2026

De begrotingswijziging

In de Algemene Raadsbegrotingswijziging (ARB) zijn budgetneutrale voorstellen opgenomen en/of besluiten die geen effect hebben op de beleidsdoelstellingen en die niet leiden tot aanpassing van het begrotingssaldo.

Leeswijzer bij de ARB:

- In een ARB zijn de lasten en baten op totaalniveau in alle jaren aan elkaar gelijk. Dit betekent dat een ARB per saldo geen effect heeft op het begrotingssaldo. Wel kan het niveau van de lasten en/of de baten per programma wijzigen.
- In de kolommen 'lasten' en 'baten' betekent een negatief bedrag lagere lasten (=voordeel) of lagere baten (=nadeel). Een positief bedrag betekent hogere lasten (=nadeel) of hogere baten (=voordeel).
- In de kolom 'saldo' betekent een negatief bedrag een nadeel en een positief bedrag een voordeel voor het begrotingssaldo.

Tekstuele toelichting op de begrotingswijziging

Hierna volgt een toelichting op de mutaties in de ARB.

1. Wijkcentra subsidie samenleving versus huurbaten vastgoed

De gemeente is eigenaar van zeven wijk- en twee jongerencentra. In 2015 zijn afspraken gemaakt over het gebruik, beheer en verhuur van deze wijkcentra op basis van een nationale openbare aanbesteding. De panden zijn door de gemeente Delft aan Sportfondsen beschikbaar gesteld (verhuurt) middels afgesloten huurovereenkomsten. De maatschappelijke partners, verenigingen, bewoners etc. boeken de ruimtes via het gemeentelijk Zoek & Boek systeem en ontvangen daarvoor een factuur van de gemeente. Sportfondsen ontvangt geen huurinkomsten en de exploitatiebijdrage aan Sportfondsen is daarom gelijk aan de huur. Onderdeel van de afspraken is tevens een beheer- en exploitatieovereenkomst met Sportfondsen voor het leveren van accommodatiebeheerdiensten. Geconstateerd is vanuit zowel juridisch-, fiscaal advies en financiën dat de huidige constructie van beschikken en huurovereenkomsten / beheer- en exploitatieovereenkomst aanpassing behoeft. In afwachting van een toekomstbestendige oplossing is de huurovereenkomst ontbonden en wordt de hieraan gerelateerde exploitatiebijdrage niet verleend. De begroting voor 2025 en 2026 wordt hierop aangepast

2. Joods erfgoed

In 2025 is de subsidieregeling 'Bescherming, behoud en beleving Joods erfgoed' opgesteld. Deze regeling maakt het mogelijk dat partijen die zich inzetten voor het Delftse Joodse erfgoed financiële ondersteuning kunnen krijgen. Een voorstel of initiatief moet zowel ten goede komen aan behouden of beleven van Joods erfgoed in brede zin van het woord, als aan de verbinding van het Joods erfgoed met Delft en haar inwoners. Door middel van besluitvorming bij de jaarrekening 2023 is € 50.000 gestort in de reserve Cultureel erfgoed. Middels deze begrotingswijziging stellen we voor om genoemd bedrag weer te onttrekken aan de reserve en als budget op te nemen binnen programma Samenleven, onderwijs en cultuur.

3. Samenvoegen budgetten emancipatie/integratie, eigen kracht jeugd en anti-discriminatie

Vanwege efficiëntie op de budgetten, wordt voorgesteld om de kleine budgetten samen te voegen aan het grote budget.

4. Overzetting budget i.v.m. boeking op verkeerde deelproject

Er is budget vanuit de septembercirculaire gemeentefonds 2024 toegewezen voor 2025 en 2026 aan media en letteren. Echter deze middelen zijn abusievelijk terechtgekomen bij inkomensregeling. Door middel van deze mutatie wordt het budget op de juiste plaats geraamd.

5. SPUK Oekraïne 2025

Met deze wijziging worden de verwachte baten en lasten voor de SPUK Oekraïne in de begroting opgenomen voor het jaar 2025.

6. Lau Mazirel

Vorig jaar is een onderzoek gestart in verband met het uitbreiden van de woonlocatie Lau Mazirel. De uitgaven die nu worden gemaakt vallen onder programma Goed wonen en niet onder programma Schone en veilige stad. Daarom wordt dit budget verschoven van programma.

7. Vleermuistoren

De kosten voor de vleermuistoren bedragen € 71.000. De subsidie 'Alternatieve verblijfplaatsen vleermuizen 2024' van de provincie dekt hiervan € 11.000. Dit houdt in dat een bedrag van per saldo € 60.000 wordt geactiveerd. De structurele kapitaallasten worden gedekt uit de beschikbare middelen voor duurzaamheid (programma Duurzame stad).

BIJLAGE D: OVERZICHT MOTIES EN TOEZEGGINGEN

Deze bijlage biedt een overzicht van de stand van zaken van moties en toezeggingen, die samenhangen met de cyclusedocumenten. Hieronder wordt ingegaan op moties en toezeggingen waarover we een actuele stand van zaken kunnen geven. In andere gevallen komen wij hier terug in de nieuwe programmabegroting of via separate raadsstukken.

In de Kadernota 2026 zijn de financiële consequenties van moties en toezeggingen verwerkt, voor zover daar aanvullende middelen voor nodig zijn. Voor een toelichting verwijzen we naar bijlage B van de Kadernota 2026. Het betreft de volgende moties en toezeggingen:

Tabel: moties en toezeggingen

Nummer	Titel motie / toezegging	Onderwerp in Kadernota 2026
M7.6.1	Meer schone lucht voor betere gezondheid	Aanpak luchtkwaliteit en regionale samenwerking met GGD
M6.2.16	Actief grondbeleid	Actief grondbeleid
M20240917.7.5.1	Duurzame toekomst van Westvest 9 / Herhuisvesting Erfgoed Delft	Duurzame toekomst van Westvest 9 / Herhuisvesting Erfgoed Delft
M6.1.1	Niet bij de Schie alleen	Groene Linten
M7.1.13	Betaalbaar wonen in Delft	Realisatie woningbouw
M240516.7.6.1 en M240627.5.3.04	Red de REV: programma betaalbare bedrijfsruimte	Programma betaalbare bedrijfsruimte
M4.1.8	Achter de gevel tot achter de gevel	Vergroenen achter de gevel
M6.2.1a	Gevel tot gevel aanpak	Verlenging gevel tot gevel aanpak
T22110.4.1.12	Lichte programmatische aanpak in 5 wijken	Wijkregie/licht programmatische aanpak in de wijk
M4.1.17	Lichte programmatische aanpak in alle wijken	
M4.1.25	Biedt Theater de Veste duurzaam perspectief	Instandhoudingsonderhoud Theater de Veste
T250306.6.3.1	Specificatie besteding vooruit gehaalde 30 miljoen onderwijshuisvesting (IHP Onderwijs)	IHP Onderwijs

Voorgesteld wordt om de volgende moties en toezeggingen als afgedaan te beschouwen:

- Motie 4.1.17 Lichte programmatische aanpak in alle wijken.
- Motie 241107.6.2.2 Gemeente Delft als culturele aanjager
- Toezegging T22110.4.1.12 Lichte programmatische aanpak in 5 wijken.

- Toezegging T230112.4.6.1 Onderzoek Joods Vastgoed.
- Toezegging T240627.5.3.6 In beeld brengen kosten indexeren bijzondere bijstand.
- Toezegging T250306.6.3.1 Specificatie besteding vooruit gehaalde 30 miljoen onderwijshuisvesting (IHP Onderwijs).

Actuele stand van zaken moties

M7.6.1 Aanpak luchtkwaliteit en regionale samenwerking GGD

In deze kadernota wordt een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld voor 2025. De GGD komt eind 2025 met een uitwerking welke interventies ze aanbeveelt voor de verbetering van de luchtkwaliteit. Binnen de huidige beschikbare middelen zetten we in op 1) monitoring en analyse van de luchtkwaliteit, 2) voorlichting over luchtverontreiniging en gezondheidseffecten, 3) breiden we de bewustwordingscampagne over houtstook uit en stellen we richtlijnen op voor aanbesteding en vergunningen voor voertuigen en transportdiensten. Binnenkort wordt een inhoudelijke raadsbrief aangeboden.

M6.2.5. Motie Dierenwelzijn in de Delftse Begroting

De raad heeft het college verzocht dierenwelzijn op te nemen in de begroting, door middel van duidelijke doelstellingen, meetbare resultaten en voortgang op de nota Dierenwelzijn. Dit is onderdeel van de actualisatie van de nota Dierenwelzijn, naar verwachting ontvangt de raad eind 2025 deze nota.

M6.1.16 Toekomst voor kinderboerderijen

De afgelopen periode zijn de waterspeeltuinen op de kinderboerderijen opgeknapt. Gezien de beperkte financiële ruimte wordt afgezien van verdere investeringen en extra ondersteuning voor de exploitatie van beide kinderboerderijen.

M241107.6.2.2 Gemeente Delft als culturele aanjager

We stellen voor deze motie als afgedaan te beschouwen. Om te voldoen aan het verzoek van de gemeenteraad om de aanjagende rol voor de uitvoering van het cultuurnader voor te zetten, voorzien we in een subsidieregeling voor kleine organisaties en makers die bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen. De ambitie is om met een subsidieregeling innovatie aan te jagen en het cultureel potentieel te benutten van kleine organisaties en makers waarvoor geen culturele subsidieregelingen meer zijn. De subsidieregeling geldt in 2025 en 2026 en wordt bekostigd vanuit de beschikbare middelen voor 2025 (€ 75.000). Gezien de beperkte financiële ruimte worden er voor 2026 geen extra middelen beschikbaar gesteld. In 2026 verkennen we de continuering van deze subsidieregeling vanaf 2027.

M240627 5.1.1 Breng de brede welvaart in beeld

De inzet is erop gericht om de gevraagde scan (hoe Delft ervoor staat wat betreft brede welvaart) in juni a.s. naar de raad te sturen. Zo wordt er duidelijk op welke aspecten van brede welvaart de gemeente goed scoort en waar het beter kan, ook ten opzichte van andere gemeenten in de regio. Het doel van de foto/scan is om de resultaten met de gemeenteraad te bespreken en te bepalen welke indicatoren voor de volgende bestuursperiode kunnen worden toegepast.

M5.3.2 Motie Samen sterker; Verhoog de Giften

Recentelijk heeft behandeling plaatsgevonden van het wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' in de Tweede Kamer, met als doel een (gedeeltelijke) inwerkingtreding per 1 januari 2026. Nu is besloten over deze wet wordt een voorstel uitgewerkt voor de raad over de giftengrens in de bijstand.

Actuele stand van zaken toezeggingen

T230112.4.6.1 Onderzoek Joods vastgoed

Het verzoek om deze toezegging af te doen, is tegelijkertijd gedaan met het verzoek tot vaststelling van de subsidieregeling Bescherming, behoud en beleving Joods erfgoed. Indien de toezegging nog niet is afgedaan bij de vaststelling van de subsidieregeling, dan kan dit alsnog plaatsvinden.

T230420.4.7.2 en T241107.6.2.5 Gasthuisplaats

Nadat een bureaukeuze is gemaakt, ontvangt de raad een raadsinformatiebrief voor afdoening van beide toezeggingen. Dit zal rond de zomer zijn, naar verwachting in juli.

T240627.5.3.6 In beeld brengen kosten indexeren bijzondere bijstand

We stellen voor om deze toezegging af te doen. Het budget voor de Bijzondere Bijstand wordt intussen jaarlijks geïndexeerd op basis van de uitgangspunten voor de nominale ontwikkelingen. Bij het doen van de toezegging was dit een aantal jaar niet gedaan. Bij de Najaarsrapportage 2025 wordt op basis van de realisatie en de prognose gezien of het budget toereikend is en of bijsturing benodigd is.

T250306.6.3.1 Specificatie besteding vooruit gehaalde 30 miljoen onderwijshuisvesting (IHP Onderwijs)

Hieronder is de specificatie voor de periode 2026-2028 opgenomen:

Tabel: Specificatie voor de periode 2026-2028

Fasering investeringen:	2026	2027	2028	Totaal t/m 2028
Delftse Vrijeschool Widar	€ 576.800	€ 2.595.600	€ 3.172.400	
Gabriëlschool		€ 520.000	€ 520.000	
Bernadette Mariaschool		€ 560.000	€ 560.000	
Herman Broeren SO	€ 720.000	€ 3.240.000	€ 3.960.000	
PO school Schieoevers		€ 400.000	€ 400.000	
Sporthal Westplantsoen	€ 1.100.000	€ 1.100.000	€ 9.900.000	€ 12.100.000
Gymvoorzieningen CLD Molenhuispad	€ 800.000	€ 800.000	€ 7.200.000	€ 8.800.000
Totaal:	€ 1.900.000	€ 3.196.800	€ 24.415.600	€ 29.512.400

Naar aanleiding van de vanuit de raad gestelde vraag of er in deze projecten nog te schuiven valt het volgende. Bij de planning van alle huisvestingsprojecten zien we dat we bepaalde kosten eerder verwachten dan gedacht. Hoewel dat ook indicatief is en de planning daarmee nog steeds niet 100% vaststaat, vinden we het verstandig tijdig met deze investeringen rekening

te houden. Als we dat niet zouden doen, zou het risico worden gelopen dat de raad komende jaren meerdere keren een tussentijds 'acuut' voorstel zou moeten vaststellen. Dat is zowel vanuit financiële prudentie als vanuit het budgetrecht van de raad niet wenselijk.

Aanvullend wordt meegegeven dat in het in het IHP Onderwijs 2025-2041 voor deze locaties ook jaarschijven voor 2029-2031 zijn voorzien. Activeringen (en kapitaallasten) zijn conform de Financiële Verordening aan de orde vanaf het jaar volgend op de oplevering van de investering voor een locatie. Zoals toegelicht in het raadsvoorstel IHP zijn de jaarschijven na 2028 onderdeel van integrale afwegingen van de raad. Dat speelt wanneer de volgende vierjaarsperiode is vast te stellen.

BIJLAGE E: UITGANGSPUNTEN VOOR DE PROGRAMMABEGROTING 2026-2029

Deze bijlage bevat de uitgangspunten voor het opstellen van de Programmabegroting 2026-2029.

Financiële positie

Het behoud van een duurzaam financieel gezonde gemeente is een randvoorwaarde voor het opstellen en uitvoeren van de Programmabegroting 2026-2029. In de programmabegroting geven wij nader inzicht in de financiële positie en beantwoorden wij de volgende vragen. Bij het beantwoorden van de vragen maken we duidelijk welke specifieke informatie, zoals financiële kengetallen, we gebruiken.

A. Zijn we financieel wendbaar en weerbaar (ook op de langere termijn)?

- Financiële kengetallen (Besluit Begroting en Verantwoording), inclusief een toelichting en vergelijking met de signaleringswaarden uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten)
- Inzicht in reserves en voorzieningen

B. Kunnen we de financiële risico's aan?

- Weerstandsratio (benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen op basis van het risicoprofiel)
- Weerstandsnorm uit het GTK 2020 Gemeenten

C. Is er ruimte voor nieuw beleid?

- Toelichting begroting en meerjarenraming (onder andere begrotingssaldo en structureel evenwicht, informatie over stelposten en taakstellingen, verhouding bestaand en nieuw beleid)
- Renterisico en kasgeldlimiet (Wet Financiering decentrale overheden)
- EMU-saldo

Nominale ontwikkeling

De begroting van Delft wordt geraamd in constante prijzen. Dit betekent dat het begrotings- en meerjarenbeeld jaarlijks wordt aangepast aan het prijspeil voor het nieuwe begrotingsjaar. Bij het aanpassen van het prijspeil houden we rekening met de actuele loon- en prijsontwikkeling. Het gaat dan om de budgetten voor salariskosten, materiële kosten (inclusief verbonden partijen, subsidies en vastgoed), investeringen en de tarieven.

Een deel van de inkomsten die de gemeente ontvangt via het gemeentefonds, is bedoeld om prijs- en loonstijgingen (de zogenoemde nominale ontwikkeling) op te vangen. De hoogte van dit bedrag hangt af van de groei van de Nederlandse economie, gemeten via het bruto binnenlands product (pBBP). De actuele indices voor het BBP staan in het Centraal Economisch Plan (CEP, februari 2025) van het Centraal Planbureau (CPB). Deze cijfers worden gebruikt voor een

raming in de Voorjaarsnota van het Rijk, om een eerste inschatting te maken van de financiële ruimte voor gemeenten. Deze inschatting wordt nader uitgewerkt en concreet verdeeld over de gemeenten in de meicirculaire van het gemeentefonds. Op basis van de meicirculaire bepalen we hoeveel middelen er beschikbaar zijn voor nominale ontwikkeling en doen we een voorstel voor de toe te kennen indexering 2026 in de Programmabegroting 2026-2029.

Voor de ontwikkeling van de salariskosten in 2026 (loonontwikkeling en pensioenpremie) gebruiken we de nieuwe CAO die is afgesloten voor de periode 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027 (6,7% + € 35 voor 2 jaar) en het premiebeleid van het ABP. Omdat de CAO op tijd beschikbaar is, is een inschatting op basis van de index Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers: 1,8% (bron: CEP 2025) niet benodigd.

Voor de budgetten voor goederen en diensten (van derden) hanteren we als uitgangspunt een compensatie van 2,1%. Dit is gebaseerd op de index voor materiële overheidsconsumptie. Voor de tarieven geldt een maximale stijging van 2,6%, in lijn met de consumentenprijsindex (bron: CEP 2025).

Voor verbonden partijen, subsidies en voor de onderhoudskosten van het vastgoed gelden in de programmabegroting de volgende indexeringspercentages.

- Verbonden partijen dienen voorafgaand aan het begrotingsjaar een ontwerpbegroting in bij de deelnemende gemeenten/aandeelhouders. Tot nu toe is de nominale ontwikkeling gebaseerd op een gewogen gemiddelde van drie indices: de loonvoet sector overheid, de prijsontwikkeling op overheidsconsumptie (IMOC) en de prijsontwikkeling op overheidsinvesteringen (IBOI). De weging van deze indices is respectievelijk 60%, 20% en 20%. De totale bijdrage aan de verbonden partij (inclusief indexatie) wordt gebaseerd op de ontwerpbegrotingen en de beschikbare zienswijzen. Vanaf de Kaderbrief Gemeenschappelijke Regelingen 2027 wordt ingezet op een nominale ontwikkeling die aansluit bij de (nieuwe) systematiek voor het gemeentefonds op basis van het BBP.
- Voor uitgaande subsidies wordt compensatie gegeven voor een gewogen gemiddelde van de salarisontwikkeling (op basis van de index Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) en materiële kostenontwikkeling (op basis van de index Prijs materiële overheidsconsumptie). Uitgangspunt is dat 70% van de subsidie betrekking heeft op salarissen en 30% op materiële kosten. Dit is een generieke compensatie die geen rekening houdt met de specifieke kosten per subsidieontvanger.
- Voor het Vastgoedbedrijf hanteren we bij het aanpassen van de begroting de nominale ontwikkelingen, die specifiek van toepassing zijn op vastgoed. Op basis van de uitgangspunten van de Vastgoedanalyse worden de nominale ontwikkelingen voor het Vastgoedbedrijf bepaald. Het Vastgoedbedrijf huurt een aantal panden van derden. Externe partijen passen de huur jaarlijks aan op basis van bestaande contracten. Om de ramingen en de werkelijke huurkosten in overeenstemming te brengen, wordt het vastgoedspecifieke percentage voor huurkosten toegepast.

Bij investeringsprojecten moet vooraf rekening worden gehouden met de benodigde indexering, gedurende de gehele looptijd van het project. Dit is onderdeel van het voorstel om een investeringsproject te starten en middelen daarvoor toegekend te krijgen. In uitzonderlijke gevallen kan bij een investeringsproject desondanks extra inflatiecorrectie noodzakelijk zijn, door

vertraging of boventrendmatige prijsstijging. We hebben daarvoor in de Kadernota 2024 (€ 6 miljoen incidenteel voor ontvangen rijkssubsidies) en via de Programmabegroting 2025-2028 (€ 223.000 structureel voor het investeringsprogramma) extra middelen gereserveerd.

Elk jaar beoordelen we of het noodzakelijk is om investeringsbudgetten op te hogen en om investeringen te herfaseren. Dat is onderdeel van het actualiseren van het investeringsprogramma. Bij deze beoordeling betrekken we investeringen in de beheerplannen, grondexploitaties en bijvoorbeeld de businesscase Schieoevers. Ook investeringen in de onderwijshuisvesting worden daarbij bekeken. Daar worden de geraamde investeringsbedragen aangepast, aan de hand van de meest recente index voor utiliteitsbouw, zoals gepubliceerd in het Bouwkostenkompas.

De uitkomsten zijn onderdeel van het voorstel voor de bouwsteen Investeren in de nieuwe begroting. Daarbij houden we rekening met de beschikbare financiële ruimte voor loon- en prijsontwikkeling.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Bij de OZB gaat het om drie belastingen:

- OZB-eigenaren woningen (OZB EW)
- OZB-eigenaren niet-woningen (OZB ENW)
- OZB-gebruikers niet-woningen (OZB GNW)

Voor het opstellen van de voorstellen voor de OZB-tarieven gebruikt de gemeente een rekenmodel met als uitgangspunt de sturing op de totale OZB-opbrengst. Dit is onafhankelijk van de waardeontwikkeling van objecten. De Regionale Belastinggroep levert jaarlijks voor het rekenmodel een dataset die bestaat uit gegevens over:

- De totale WOZ-waarde en waardeontwikkeling van woningen in eigendom en van niet-woningen in eigendom en gebruik.
- De correctiefactoren voor bezwaar, oninbaarheid en leegstand.

In het rekenmodel zijn de volgende bestuurlijke keuzes verwerkt:

Indexering van de totale opbrengst

Een voorstel voor inflatiecorrectie vanaf 2026 wordt voorbereid met inachtneming van het actuele percentage voor de consumentenprijsindex (CPI) in 2024, 2025 en 2026. De opbrengst van deze inflatiecorrectie maakt deel uit van de nominale ontwikkeling en draagt bij aan de bekostiging van de loon- en prijsbijstelling om uit te komen op het prijspeil 2026.

Negatieve maatstaf in het gemeentefonds

In het gemeentefonds is voor de belastingcapaciteit per gemeente een negatieve maatstaf opgenomen. Dit betekent een korting op de algemene uitkering op basis van een inschatting van de lokale opbrengst van de OZB. Jaarlijks berekenen de beheerders van het gemeentefonds deze maatstaf opnieuw op basis van de waarde onroerende zaken (WOZ) en een landelijk rekentarief. Bij de indexatie van de totale OZB-opbrengst houden we rekening met een gewogen gemiddelde van de ontwikkeling van de negatieve maatstaf en de stijging van de CPI.

Verdeling

Het aandeel van iedere belasting in de totaalopbrengst:

- OZB EW: 51,45%,
- OZB ENW: 28,23%
- OZB GNW: 20,32%

Correctiefactoren

De toerekening van de correctiefactoren voor bezwaar, oninbaar en leegstand.

Areaal

Voor de extra inkomsten als gevolg van areaaluitbreiding in het begrotingsjaar 2025 volgt een voorstel in de Programmabegroting 2026-2029. Na het bepalen van de nieuwe tarieven wordt de opbrengst van het nieuwe areaal toegevoegd aan de totaalopbrengst. Deze opbrengst krijgt hiermee het karakter van een meeropbrengst (de WOZ-waarde van het nieuw areaal wordt niet toegevoegd aan de totale WOZ-waarden voor de tariefberekening, waardoor geen dempend effect ontstaat op de belastingtarieven).

Gesloten circuits Reiniging, Riolering, Omgevingsvergunningen

Voor de gesloten circuits gaan we ervan uit dat het tarief kostendekkend is en dat alle kosten die we maken voor het gesloten circuit ook ten laste worden gebracht van het gesloten circuit. Dit betekent dat behalve de directe kosten van afvalstoffeninzameling en -verwerking en het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) rekening wordt gehouden met inflatiecorrectie, perceptiekosten van de RBG, oninbaarheid en areaaluitbreiding.

Perceptiekosten

Perceptiekosten zijn de uitvoeringskosten die z?n verbonden aan de betreffende heffing. Deze worden toegerekend aan de via het tarief te verhalen kosten, als het gaat om een heffing met een maximaal toegestane kostendekkendheid van 100%. Dit z?n met name de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing en de leges. B? de belastingen (OZB, toeristenbelasting, parkeerbelasting, precario, reclamebelasting) gaat het om tarieven zonder limiet en is de kostendekkendheid dus niet relevant. Bij riool, afval en omgevingsvergunningen berekenen we de perceptiekosten door in de tarieven.

Een voorstel voor aanpassing van de tarieven van de woonlasten is onderdeel van de Programmabegroting 2026-2029.

Financieel toezicht provincie Zuid-Holland

Op basis van de gemeentewet moet de begroting structureel en reëel in evenwicht zijn. Structureel evenwicht houdt in dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten (per jaarschijf). Lasten en baten moeten reëel geraamd zijn. Concreet houdt dit in dat we een goede inschatting maken van hoeveel taken kosten, hoeveel opbrengsten binnenkomen en hoeveel eventueel bespaard kan worden met het nemen van maatregelen.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Verwerking van de terugloop van de algemene uitkering vanaf 2026.

- Verschuiving van de ingangsdatum voor de eigen bijdrage Wmo naar 1 januari 2027.
- Raming van aanvullende middelen voor jeugdzorg vanaf 2026 (commissie van wijzen, 2021).
- Afspraken over rapport Groeipijn (deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd, 2025).
- Raming middelen voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE-regeling na 2025).
- Eventuele overschotten op specifieke uitkering opvang Oekraïners zijn incidenteel.
- Bezuinigingen moeten worden benoemd en concreet toegelicht.
- Het totaal van (mutaties van) de reserves dient aan te sluiten met:
 - De staat van de reserves.
 - Het overzicht van incidentele baten en lasten en structurele reservemutaties.

Sociaal domein

Voor het sociaal domein hanteren we een financieel kader dat bestaat uit middelen uit de programma's Gezonde en sociale stad (Wmo, Jeugd), Samenleven, onderwijs en cultuur en Werk en inkomen (participatie). Een actueel overzicht van het financieel kader is onderdeel van begroting en jaarstukken. De uitgaven die nodig zijn voor het sociaal domein en de inkomensverstrekkingen ramen we op basis van lokale ramingen.

BBV

De gemeentelijke boekhoudvoorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn geactualiseerd. Eind 2023 en in 2024 heeft de commissie BBV notities geactualiseerd waarmee rekening moet worden gehouden:

- Notitie Rente (verwerkt vanaf de Programmabegroting 2025-2028).
- Notitie Grondbeleid (verwerkt vanaf de Programmabegroting 2025-2028).
- Notitie Overhead. Tot de kosten van overhead worden op grond van deze notitie de kosten gerekend die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Dit is op zichzelf niet nieuw. Uitgangspunt blijft verder ook dat uitvoeringslasten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taakvelden. Wel nieuw is dat de omvang en de samenstelling van de overhead afhankelijk zijn van de karakteristieken van een organisatie. Dit biedt enige ruimte voor gemeente-specifiek maatwerk, bijvoorbeeld bij opgavegericht werken. De gemeente-specifieke keuzes met betrekking tot overhead worden vastgelegd in de Financiële verordening en een nota Overhead. Vanaf de Programmabegroting 2026-2029 houden we hier vervolgens rekening mee. In de loop van 2025 wordt gewerkt aan een actualisatie van de nota Overhead.
- Notitie Structurele en incidentele baten en lasten. De notitie is geactualiseerd aan de hand van de notitie incidenteel/structureel van het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv). Met de uitkomsten houden we rekening in het overzicht Incidentele baten en lasten.

Verder is het aantal taakvelden (met name in het sociaal domein) uitgebreid. Dit heeft geen budgettair effect en wordt volgens deze aanpassing in de regelgeving verwerkt in de Programmabegroting 2026-2029. Ook de balanscodes zijn aangepast vanwege nadere eisen vanuit het CBS. Deze nieuwe balanscodes -die niet leiden tot extra lasten- verwerken we in de jaarstukken 2025.

Overige uitgangspunten

- De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2025 en afrekeningen over oude jaren.
- In principe is de stijging van de algemene uitkering als gevolg van de groei van de stad (inwoners, woningen) bestemd voor de stijging van de kosten die samenhangen met deze groei. Het inzetten van extra inkomsten als gevolg van de groei van de stad voor andere zaken kan alleen nadat vaststaat dat de integrale kosten van de groei structureel zijn geraamd in de begroting.
- De omslagrente 2026 berekenen we bij de begroting door het saldo van de rentelasten en -baten te delen door de boekwaarde van de vaste activa.
- Bij de raming van financieringsbehoefte houden we op basis van de investeringsplanning, ervaringscijfers over de realisatie en de liquide middelen rekening met een gemiddeld investeringsvolume per jaar (bruto). Hierbij houden we rekening met het gefaseerd (oplopend) besteden van ontvangen rijkssubsidies voor woningbouw, infrastructuur en de energietransitie. Op basis van de herfasering en actualisering van het Investeringsprogramma 2025-2028 bepalen we voor de Programmabegroting 2026-2029 het gemiddelde investeringsvolume.
- Voor de uitgaande subsidies is in de Programmabegroting 2025-2028 een overzicht opgenomen (zie paragraaf Verbonden partijen en subsidies). In het overzicht zijn de subsidieontvangers en de bedragen waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, vermeld (overeenkomstig artikel 4:23, derde lid onder c, algemene wet bestuursrecht). In de loop van 2025 is gebleken dat voor Stichting Omroep Delft en Stichting Delfts Peil een te laag bedrag is vermeld in het overzicht van de programmabegroting. Dit overzicht wordt voor 2025 aangepast voor Stichting Omroep Delft van € 150.000 naar € 152.500 en voor Stichting Delfts Peil van € 350.000 naar € 365.000. Dit past binnen de financiële kaders voor de subsidies, die reeds zijn opgenomen in de programmabegroting bij de individuele programma's. In het jaarverslag volgt een overzicht van de werkelijk verstrekte subsidiebedragen, inclusief een toelichting op eventuele afwijkingen.

COLOFON

.

Dit is een uitgave van:

Gemeente Delft

Postbus 78, 2600 ME Delft

Telefoon 14015

www.delft.nl

